

رهاورد بهداشت حرفه‌ای

مدیر مسئول:

دکتر احسان اله حبیبی

مدیر اجرایی:

مهندس جواد غلامیان

سر دبیر:

شیما عینی

دبیران علمی:

فرزانه فدایی-الهام عسگری

دبیران فرهنگی:

زهرا حبیب الهی-شیما بهجتی

صفحه آرا:

محمدعلی نریمانی

ویراستاران:

نسرین حامدیان-زهرة شکراللهی

وبلاگ:

فریبا نصوحی - ساحل آقایی

اعضای هیئت تحریریه:

مهندس میترا شهاب-مهندس زهره محبیان-

زهرا عطایی-الهام عسگری- شیما بهجتی-

آرزو عباس پور-زهرا حبیب الهی-شیما عینی

زهرا شریفی

rahavard-hse.blogfa.com

rahavard.ohs@yahoo.com

رهاورد از همکاری بی شائبه‌ی اعضای محترم هیئت علمی گروه مهندسی بهداشت حرفه‌ای، معاونت دانشجویی فرهنگی دانشگاه و مسئول واحد نشریات، سرکار خانم سلطانی صمیمانه تشکر و قدردانی می‌کند.

فهرست مطالب

- ۱- سخن اول
- ۲- اخلاق در بهداشت حرفه‌ای
- ۳- دو روی سکه نانوتکنولوژی
- ۴- ایمنی و خطرات شغلی در کارگران کارخانه رنگسازی
- ۵- آنالیز مقایسه‌ای مقادیر حد مواجهه ابزارهای مرتعش دستی
- ۶- مصاحبه با کارشناس مسئول بهداشت حرفه‌ای شهرستان شاهین شهر
- ۷- خبرهای بهداشت حرفه‌ای
- ۸- معرفی کتاب علمی
- ۹- لطفاً قاضی نباشید
- ۱۰- واجب فراموش شده
- ۱۱- معرفی کتاب فرهنگی
- ۱۲- اصول و فرهنگ مسئولیت پذیری
- ۱۳- آداب معاشرت در دنیای امروز از نگاه اسلام

کردن مواد خام با محصولات زاید، فعالیت‌های مکانیکی و تولید محصول اشاره نمود.

از همین رو به اعتقاد کارشناسان، کشورهایی می‌توانند در آینده از نظر صنعتی به سوی توسعه گام بردارند که منابع آبی کافی در اختیار داشته باشند و سهم مناسبی از منابع خود را به توسعه صنعتی اختصاص دهند. موضوعی که در توسعه صنایع ایران نه تنها رعایت نمی‌شود بلکه به دلیل مدیریت نادرست؛ شاهد فعالیت صنایع وابسته به آب در شهرهایی که وضعیت چندان مطلوبی از نظر منابع آبی ندارند نیز، هستیم. کاهش مصرف آب در صنایع از هر طریقی که امکان پذیر باشد منافع فراوانی را هم برای خود صنعت و هم برای جامعه و اقتصاد کشور در بر خواهد داشت. اگر صنعتی میزان مصرف آب خود را کاهش دهد آنگاه:

- با کاهش مصرف آب در صنعت، آب بیشتری برای استفاده شرب و کشاورزی در دسترس خواهد بود.

- هزینه‌های برق مصرفی جهت پمپاژ آب و تصفیه خانه (واحدهای اختلاط مواد شیمیایی و پمپ‌ها) و هم چنین میزان مواد شیمیایی مصرف شده (مثلا آلوم) برای تصفیه آب کاهش خواهد یافت.

- با کاهش مصرف آب، از حجم فاضلاب تولید شده (ناشی از تبدیل آب به فاضلاب) نیز کاسته شده و در نتیجه هزینه تصفیه فاضلاب کاهش خواهد یافت.

- با کاهش تخلیه فاضلاب آلوده صنایع (که حاوی مواد آلی تجزیه پذیر زیستی و هم چنین مواد آلی سنتتیک و مقاوم و مواد غیر آلی چون فلزات سنگین نظیر سرب و کادمیم و ... می‌باشد) منابع آبی در برابر ورود انواع آلودگی محافظت شده و در نتیجه کیفیت خود را برای بهترین مصرف حفظ خواهد کرد.

پس بهتر است فعالیت‌های تولیدی در منطقه که بر اساس بی‌نظمی شکل گرفته و متاسفانه تداوم دارد، با تدبیر و برنامه ریزی صحیح و استعداد یابی منطقه‌ای به نظم برسانیم و با تغییر روش‌های مدیریتی و نظارت صحیح بر شیوه‌های مصرفی آب در صنایع، مایه حیات را برای آیندگان نیز نگاه داریم.

همواره به یاد داشته باشیم که (فراوانی آب یک توهم است)

{ فراوانی آب یک توهم است }

در فاصله زمانی که شما این پیام را می‌خوانید یک کودک بر اثر بیماری‌های مرتبط با آب جان خود را از دست داد. شاید در نگاه اول باور کردن این جمله کاملاً غیرممکن به نظر برسد اما...

در سال‌های اخیر شاهد هشدارهای جدی از سوی مسئولین برای صرفه جویی در مصرف آب هستیم و این به معنای ورود کشور به مرحله بحران آب در آینده‌ای نه چندان دور است.

نقش آب در توسعه بخش صنعتی و اقتصادی بر هیچکس پوشیده نیست. از راه اندازی کارگاه‌های کوچک تا ایجاد شهرک‌های صنعتی و کارخانه‌های بزرگ مادرمانند پتروشیمی و فولاد، بدون منابع آب امکان پذیر نیست.

می‌توان از موارد اصلی استفاده‌های آب در صنعت به تولید انرژی از طریق تهیه بخار، انتقال حرارت، انتقال و جابه‌جا

اخلاق در بهداشت حرفه‌ای

زهرا عطایی دانشجوی کارشناسی بهداشت حرفه‌ای

ایمنی به عنوان یک نتیجه از استقرار اجباری یا داوطلبانه از خدمات بهداشت حرفه‌ای مجموعه‌ای از قوانین اخلاق بین المللی را تدوین کرد.

این قوانین برای همه متخصصان بهداشت حرفه‌ای مربوط به گروه‌های حرفه‌ای متعدد است که دارای مسئولیتها و وظایفی در شرکت‌ها و همچنین بخش‌های خصوصی و دولتی مرتبط با ایمنی و بهداشت، سلامتی و محیط هستند. قوانین اخلاقی بین المللی کلیه فعالیت‌هایی را شامل می‌شود که متخصصان بهداشت حرفه‌ای در قالب فردی و سازمانی و یا به صورت ارائه خدمت به مشتریان و مراجعان انجام می‌دهند. این قوانین برای کلیه متخصصان بهداشت حرفه‌ای به کار گرفته می‌شود بدون توجه به این که آنها در بازار آزاد توأم با رقابت فعالیت می‌کنند یا در چارچوب خدمات بهداشتی بخش دولتی برای تهیه این مجموعه اخلاق بین المللی توسط هیئت‌های درستی استرالیا در سال ۱۹۸۷ بحث اولیه به عمل آمد و پیش نویس تهیه شده در بین

مقدمه:

اخلاق حرفه‌ای: اصول اخلاقی در معنای خاص حرفه‌ای را بیان می‌کند بنابراین ابتدا باید اخلاق را شناخت و سپس با توجه به شرایط و فضای هر حرفه، اخلاق حرفه‌ای ویژه آن حرفه را تبیین کرد.

فردی که آداب اخلاقی را رعایت می‌کند خواسته‌های خود را به نفع دیگران تعدیل می‌کند و با تقویت و پرورش ابعاد معنوی همواره در راه خدمت به هم نوعان اقدام می‌نماید. کمیسیون بین المللی بهداشت حرفه‌ای (ICOH) به دلیل افزایش شناخت مسئولیت‌های پیچیده و گاهی اوقات متعارض متخصصان ایمنی و بهداشت حرفه‌ای نسبت به کارگران، کارفرمایان، عموم مردم، مسئولان بهداشت عمومی، اتحادیه‌های کارگری و سایر نهادها و همچنین به دلیل افزایش تعداد متخصصین بهداشت حرفه‌ای و رشته

اعضای هیئت مدیره در مونترال توزیع شد و موضوع به روند مشاوره گذاشته شد تا در پایان سال ۱۹۹۰ در آغاز سال ۱۹۹۱ کد اخلاق حرفه‌ای در رشته بهداشت حرفه‌ای توسط هیئت مدیره در ۲۹ نوامبر ۱۹۹۱ تأیید گردید. این قوانین همچنان معتبر است اما باید به روز شده و متن آنها اصلاح گردد تا سازگاری بیشتری با محیط امروز که محل فعالیت بهداشت حرفه‌ای است پیدا نماید.

اصول اساسی:

در زیر خلاصه‌ای از اصول اخلاقی که توسط کمیسیون بهداشت حرفه‌ای برای متخصصین بهداشت حرفه‌ای آماده شده است آمده.

- فعالیت‌های بهداشت حرفه‌ای باید با توجه به بالاترین استانداردهای حرفه‌ای و اصول اخلاقی انجام شود. رشته بهداشت حرفه‌ای باید مصروف خدمت به سلامت و رفاه اجتماعی کارگران، به صورت انفرادی و در اجتماع و همچنین کمک به بهداشت محیط زیست گردد.

- تعهدات حرفه‌ای در بهداشت حرفه‌ای عبارت از حیات و سلامت کارگر، احترام به کرامت انسانی و ترویج بالاترین اصول اخلاقی در سیاست‌ها و برنامه‌های بهداشت حرفه‌ای است. صداقت در رفتار حرفه‌ای، بی طرفی و حفاظت از محرمانه بودن اطلاعات سلامت و حفظ حریم خصوصی از کارگران بخش دیگری از این تعهدات است.

- متخصص بهداشت حرفه‌ای باید دارای استقلال کامل و حرفه‌ای بوده و از انجام وظایف خود رضایتمند باشد آنها باید برای به دست آوردن و حفظ صلاحیت لازم برای انجام وظایف خود و تأمین شرایط انجام وظایف خود با توجه به عملکرد خوب مطابق با اخلاق حرفه‌ای تلاش نمایند.

ضوابط اجرایی فعالیت‌های متخصصین بهداشت حرفه‌ای:

۱- در مورد منافع سلامتی و امنیت جانی کارگران به عنوان یک اولویت عمل کنند. شاغلین بهداشت حرفه‌ای باید همواره قضاوت‌های خود را بر پایه استدلال علمی، مهارت فنی و در صورت لزوم مشاوره‌های تخصصی استوار نمایند و از هر گونه قضاوت، مشاوره و یا فعالیتی که ممکن است اعتماد به صداقت و بی طرفی ایشان را به مخاطره اندازد خودداری کنند.

۲- شاغلین بهداشت حرفه‌ای باید استقلال کامل حرفه‌ای خود را حفظ نموده و قواعد محرمانه بودن اطلاعات در اجرای وظایف خود را رعایت کنند. شاغلین بهداشت حرفه‌ای باید تحت هیچ شرایطی مجاز به قضاوت

و اظهارات بر مبنای تضاد منافع با دیگران نیستند. این تاثیر به ویژه زمانی که مشاوره به کارفرما، کارگران یا نمایندگان آنان در مطالعه خطرات شغلی یا شرایطی که شواهد موجود حاکی از خطر برای سلامتی یا ایمنی کارگران است اهمیت بیشتری پیدا می کند.

اخلاق حرفه‌ای: اصول اخلاقی

در معنای خاص حرفه‌ای را بیان می کند

بنابراین ابتدا باید اخلاق را شناخت و سپس با

توجه به شرایط و فضای هر حرفه، اخلاق حرفه‌ای

ویژه آن حرفه را تبیین کرد.

فردی که آداب اخلاقی را رعایت می کند

خواسته‌های خود را به نفع دیگران تعدیل

می کند و با تقویت و پرورش ابعاد معنوی

همواره در راه خدمت به هم نوعان اقدام

می نماید.

۳- شاغلین بهداشت حرفه‌ای باید با کسانی که گیرندگان

خدمات آنان هستند یک رابطه مناسب مبتنی بر اعتماد، توأم با اعتماد به نفس شغلی و همراه با عدالت و انصاف باشند.

در این رویکرد باید همه کارگران به شیوه عادلانه و بدون هر گونه تبعیض در مورد سن، جنس، موقعیت اجتماعی، زمینه‌های قومی، سیاسی، مذهبی و اعتقادی، ماهیت بیماری و یا دلایل دیگر از خدمات متخصصین بهداشت حرفه‌ای منتفع گردند.

۴- باید یک مسیر ارتباطی واضح و روشن بین شاغلین

بهداشت حرفه‌ای و مدیریت اجرایی ارشد مسئول تصمیم

گیری در بالاترین سطح یا هیئت مدیره در مورد شرایط و سازمان کار و محیط کار ایجاد گردد. در مواقع مناسب،

شاغلین بهداشت حرفه‌ای باید گنجاندن بند اخلاق حرفه‌ای در قرارداد اشتغال خود را درخواست نمایند این بند در

اخلاق باید شامل حق کارشناسان بهداشت حرفه‌ای برای اعمال استانداردهای حرفه‌ای و اصول اخلاق می باشد

شاغلین بهداشت حرفه‌ای نباید شرایط کاری که مستلزم اجرای وظایف مغایر با استانداردهای حرفه‌ای و اصول

اخلاق باشد را قبول نمایند. قراردادهای اشتغال باید طبق موازین قانونی تنظیم گردد و نباید با الزامات اخلاقی شامل

امکان دسترسی به سوابق و محرمانه بودن اطلاعات به طور خاص تعارض داشته باشد. شاغلین بهداشت حرفه‌ای باید

اطمینان حاصل نمایند که در قرارداد اشتغال آنها خدماتی که مفاد استقلال حرفه‌ای ایشان را محدود نماید وجود نداشته باشد در صورت تردید متن قرارداد مربوطه باید با کمک مشاور صالح بررسی گردد.

۵- شاغلین بهداشت حرفه‌ای باید نتایج و سوابق اطلاعات شناسایی مشکلات بهداشت شغلی را به طور مناسب و در طبقه بندی محرمانه در شرکت نگهداری نمایند. پرونده‌ها باید شامل اطلاعات شخصی مانند سابقه کار و اطلاعات مرتبط با سلامت مانند سابقه مواجهه شغلی، نتایج حاصل از نظارت ویژه از نظر قرار گرفتن کارگران در معرض خطرات شغلی و گواهی تناسب با کار و مراقبت از محیط کار باشد. کارگران باید امکان دسترسی به پرونده خود را داشته باشند.

۶- اطلاعات پزشکی و نتایج تحقیقات پزشکی افراد باید در فایل‌های محرمانه پزشکی نگه داشته شود و این اطلاعات باید تحت مسئولیت پزشک بهداشت حرفه‌ای یا پرستار بهداشت حرفه‌ای بصورت امن ثبت و نگهداری گردد. دسترسی به فایل‌های پزشکی و همچنین انتقال آنها و استفاده از اطلاعات موجود در این فایل‌ها باید مطابق قوانین ملی یا مقررات و کدهای ملی اخلاق پزشکی اداره شود.

۷- در موضوعاتی که شناسایی فرد مقدر نیست ارائه داده‌های سلامت کارگران به صورت گروهی به منظور کمک به آنها نیز باید با مجوز و تحت نظر مدیریت و نمایندگان کارگران یا کمیته‌های ایمنی و بهداشت (در صورت وجود) میسر گردد. برای حفاظت از افشای داده‌های بهداشت و ایمنی گروه‌های کارگری در معرض آسیب، باید با اطلاع و مجوز مرجع صالح، با توجه به قوانین و مقررات ملی منتشر گردد.

۸- شاغلین بهداشت حرفه‌ای نباید در مورد اطلاعات شخصی که مربوط به حفاظت از سلامت کارگران که مربوط به وظایف آنان نیست جستجو نمایند. با این حال، پزشکان مرتبط می‌توانند اطلاعات بیشتر پزشکی و یا اطلاعاتی که نزد پزشک شخصی کارگر و یا در بیمارستان‌ها باشد را با رضایت آگاهانه کارگران، به منظور حفاظت از سلامت آنان جستجو و دریافت نمایند با این کار، پزشک بهداشت حرفه‌ای باید پزشک شخصی کارگر و یا کارکنان بیمارستان مربوطه را از نقش خود و اطلاع از هدف دریافت اطلاعات پزشکی و یا اطلاعات مورد نیاز دیگر آگاه نماید. با توافق کارگر پزشک شغلی یا پرستار بهداشت حرفه‌ای ممکن است در صورت لزوم، با اطلاع

پزشک شخصی کارگر از اطلاعات بهداشتی مرتبط و همچنین از خطرات مواجهات شغلی و محدودیت در محل کار که نشان دهنده خطرات خاص باشد کسب اطلاع نماید.

۹- شاغلین بهداشت حرفه‌ای باید با سایر متخصصان بهداشت و درمان دیگر در حفاظت از محرمانه بودن اطلاعات بهداشتی و درمانی مربوط به کارگران همکاری کنند. زمانی که مشکلات از اهمیت ویژه‌ای برخوردار باشد شاغلین بهداشت حرفه‌ای باید موضوعاتی که از نظر آنها بر خلاف اصول اخلاق می‌باشد، در مورد روش یا شیوه‌ای که در حال حاضر استفاده می‌شود به مرجع صالح اطلاع رسانی نمایند. موضوعات این نگرانی‌ها در خصوص محرمانه بودن اطلاعات پزشکی، نحوه و محل نگهداری آنها در بایگانی یا کامپیوترها می‌باشد.

۱۰- شاغلین بهداشت حرفه‌ای باید آگاهی لازم را به کارفرمایان، کارگران و نمایندگان آنها در خصوص نیاز به استقلال کامل حرفه‌ای و جلوگیری از کنترل افزایش هر گونه دخالت در امور محرمانه پزشکی به منظور احترام به کرامت انسانی و افزایش مقبولیت و تاثیر عمل بهداشت حرفه‌ای داشته باشد.

۱۱- شاغلین بهداشت حرفه‌ای باید به نحو ممکن حمایت کارفرمایان، کارگران و سازمان‌های مرتبط با آنها و همچنین مقامات صالح و شایسته را برای اجرای بالاترین استانداردهای اخلاقی در فعالیتهای بهداشت حرفه‌ای جلب نمایند. آنها باید یک سازماندهی مناسبی از بازرسی‌های حرفه‌ای و فعالیت‌های خود به منظور اطمینان از اجرای استانداردهای طراحی شده در موسسه داشته باشند و توجه نمایند که هرگونه کاستی در برنامه‌ها شناسایی و اصلاح شود.

منابع:

۱- international journal of industrial ergonomics

۲- Maynard AD, Kuempel ED. Airborne nanostructured particles and occupational health

پیامدهای نانو تکنولوژی در بهداشت حرفه‌ای چیست؟

الهام عسگری - دانشجوی کارشناسی بهداشت حرفه‌ای

داروها، تصفیه آبها و زدودن انواع آلودگی‌های آب، فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی، تولید مواد مستحکم تر و سبک تر دارای مزایای بالقوه هستند. امروزه بسیاری از شرکت‌های تجاری، بر مبنای همین فناوری‌ها، نانو ذرات را به شکل پودر، اسپری و پوشش تولید می‌کنند که کاربردهای زیادی در قسمت‌های مختلف اتومبیل، راکت‌های تینیس، عینک‌های آفتابی ضد خش، پارچه‌های ضد لک، پنجره‌های تمیز کن خود کار و صفحات خورشیدی دارد و تعداد این شرکت‌ها با سرعتی باور نکردنی رو به افزایش است. در این میان نانو مواد مهندسی به دلیل کاربرد فراوان در صنایع، در بهداشت حرفه‌ای و ایمنی شغلی مورد توجه قرار گرفته‌اند.

نانو مواد مهندسی ذراتی هستند که حداقل یک و یا معمولاً دو بعد دارند که مساوی یا کمتر از ۱۰۰ نانومتر می‌باشد. در سالهای اخیر به دلیل خواص فناورانه جالب نانو مواد مهندسی، این مواد به میزان زیادی مورد توجه قرار

مقدمه:

فناوری‌های نوین همیشه مثل سکه دو رو دارند، طرفی از آنها که در جهت رفاه و بهره‌مندی انسان است و وجهی دیگر که به طور مستقیم با سلامت جسمی در تضاد است. چند سالی می‌شود که نانو تکنولوژی به عنوان یک کلید در حل بسیاری از مشکلات صنایع گره گشا بوده است و در بسیاری موارد به بشر خدمت می‌کند؛ اما نباید از روی دیگر این سکه غافل بود.

ذرات نانو در مواردی می‌توانند همچون غبار آزرست عمل کنند و مثل یک ذره‌ی کاملاً غیرطبیعی که بدون هدف در فضا رها شده است از جنبه‌های مختلف، سلامت انسان را تهدید کنند. البته همچنان که علم نانو یک علم نو و جدید است، عوارض جانبی آن هم چندان مشخص نیست، اما دانشمندان تا حدی توانسته‌اند روابطی بین بعضی بیماری‌های تنفسی با ذرات نانو را به اثبات برسانند. فناوری‌های نانو، در زمینه‌های گوناگونی همچون توسعه

گرفتند. خواص منحصر به فرد و کاربردهای فراوان مواد نانو مواد مهندسی برای صنایع مصرف کننده، با ارتقای چشم انداز فنی و اقتصادی این شرکت ها هر روز بیشتر از قبل شناخته شود. کاربرد نانو تکنولوژی تاثیر شگرفی بر زندگی روزمره ما داشته، آماده سازی امکانات برای تولید نور و مواد سخت، انرژی پاک و آب خالص و همچنین کاربردهای متعدد پزشکی برای درمان بیماری های سخت انسان از جمله مثال های کاربرد نانو مواد مهندسی در زندگی است.

شناسایی:

از زمانی که تولید و استفاده از مواد نانو مهندسی بخشی از انقلاب نانو تکنولوژی تلقی گردید، ایمنی و اعتبار استفاده از اینگونه ذرات چالش های متعددی را برانگیخت و با وجود منحصر به فرد و سودمند بودن مواد تولید کننده نانو مواد مهندسی، این مواد دسبب افزایش نگرانی متخصصین بهداشت و ایمنی گردید. مواجهه با نانو مواد مهندسی با اثرات بهداشتی متعددی از جمله التهاب ریوی، سمیت ژنی، سرطان زایی و... مرتبط بوده و بر گردش خون اثر می گذارد. انواع متعددی از نانو مواد مهندسی مانند تیتانیوم دی اکسید و کربن نانو تیوب به عنوان عوامل ایجاد کننده التهاب و فیروز در حیوانات شناخته شده اند. روی دوم سکه نانو فناوری در سال های اخیر دانشمندان، تنظیم کنندگان و نمایندگان صنایع را بران داشته است تا ویژگی های نانو مواد مهندسی را برای اطمینان از ایمنی نانو تکنولوژی و کار با موادی در مقیاس اتمی و مولکولی شناسایی نمایند.

ارزیابی:

ارزیابی بهداشتی موادی که از منابع متفاوتی تولید شده اند نیازمند روش های آنالیز معتبر، هم برای نمونه شاهد و هم برای شناسایی و اندازه گیری مواد نانو مهندسی در هوای محل کار است زیرا این مواد دارای بالاترین پتانسیل برای مواجهه انسان می باشند. با وجود کافی نبودن اطلاعات کنونی برای ارائه راهکارهای قطعی کار ایمن با نانو مواد اطلاعات موجود نکاتی را در مورد رعایت احتیاط هنگام کار با این مواد گوشزد می نماید. بیشتر مطالعات انجام شده به این موضوع اشاره دارد که سمیت ذرات نامحلول از یک

ترکیب مشابه با کاهش قطر ذره و افزایش سطح ذره افزایش می یابد؛ هرچند مطالعات کنونی اثرات ریسک جرم ذرات را هم در نظر می گیرد. علاوه بر موارد فوق ساختار شیمیایی ذرات مهم بوده و در بعضی موارد با وجود ناشناخته بودن مکانیسم های سمیت مواد، می تواند سبب کاهش سمیت برای موادی با ساختار فیزیکی مشابه شود. مطالعات بسیار محدودی که در زمینه آزاد شدن نانو آیروسل ها در محیط های کاری انجام شده است، نشانگر آن است که نرخ آزاد شدن ذرات به میزان کمی به جرم ذرات وابسته است؛ هرچند بدون اطلاع از سمیت مربوط به اندازه، شیمی ذره و سمیت وابسته به ساختار ذره اهمیت این یافته ها مورد تایید بهداشت حرفه ای نمی باشد.

کنترل:

روش های کنترل مواجهه با نانوذرات هوا برد با قطره های کوچک هنوز دقیق نیست؛ اگر چه اطلاعات تئوریک و آزمایشگاهی نشانگر آن است که تهویه همرفتی (convective ventilation) کنترل های مهندسی و روش های فیلتر هوا برای کاهش ناچیز نانو ذرات در مقیاس قطری و در بسیاری موارد در مقیاس های بزرگتر موثر است. (در مواردی که میدان های الکترواستاتیک، مغناطیسی و حرارتی حرکت ذرات را شدیداً تحت تاثیر قرار میدهند استثنا وجود دارد.)

در نهایت باید گفت توسعه نانو تکنولوژی معتبر و ایمن که سبب اجماع تمرکز بهداشت و ایمنی با تولید و برنامه های راهبردی می گردد که در گرو انجام پژوهش های جدید و برطرف نمودن شکاف های اطلاعاتی موجود می باشد.

۱. Maynard AD, Kuempel ED. Airborne nanostructured particles and occupational health. *Journal of nanoparticle research*. ۲۰۰۵; ۷(۶):۵۸۷-۶۱۴.

۲. Savolainen K, Pylkkänen L, Norppa H, Falck G, Lindberg H, Tuomi T, et al. Nanotechnologies, engineered nanomaterials and occupational health and safety-A review. *Safety science*. ۲۰۱۰; ۴۸(۸):۹۵۷-۶۳. www.aftabir.com

ایمنی و خطرات شغلی در کارگران کارخانه رنگسازی

میترا شهاب دانشجوی ارشد بهداشت حرفه‌ای

در مجموع ۴۰۰ نفر کارگران در کارخانه‌های مورد مطالعه شاغل بودند و بطور تصادفی ۵۰ کارگر برای انجام آزمایشات ادرار انتخاب گردید. برای استخراج اطلاعات در مورد آگاهی به خطرات شغلی، استفاده از دستگاه‌های حفاظت فردی، در میان تمام کارگران از پرسشنامه استاندارد که به وسیله سازمان بهداشت جهانی طراحی شد توزیع گردید. در این پرسشنامه از میزان آگاهی پرسنل نسبت به خطرات مواجهه با مواد شیمیایی و استفاده از وسایل حفاظت فردی پرسشهایی شده بود و شرکت کنندگان در مطالعه خود به آنها پاسخ می‌دادند و گزارش می‌کردند. برای انجام آزمایشات خون و ادرار از ۵۰ نمونه تصادفی که از نظر سن، جنس و دیگر فاکتورها باهم شبیه بودند و با عوامل آلاینده مواجهه بودند به همراه ۵۰ نفر از دانشجویان گروه شیمی دانشگاه که با آن عوامل آلاینده در تماس نبودند و به عنوان گروه شاهد در نظر گرفته شده بودند از آزمایشگاه دانشگاه کمک گرفته شد. آزمایشات غلظت فلزات سنگین (سرب، کادمیوم، آرسنیک، کروم و...) با استفاده از طیف سنجی جذب

تولید رنگ شامل انواع فرآیندهای است که با خطرات بهداشتی همراه است، از این رو برای محدود کردن قرار گرفتن در معرض خطر و ارتقای ایمنی محل کاربایستی طرح‌هایی را معرفی کرد. هدف از این مطالعه بررسی اقدامات کنترلی موجود در کارخانه‌های رنگ می‌باشد.

مواد روش‌ها:

این مطالعه به منظور بررسی و ارزیابی ایمنی شغلی کارکنان صنایع رنگ طرح ریزی گردید. کارگران کارخانه رنگ مورد مطالعه در فرایند تولید، مخلوط کردن مواد اولیه تولید رنگ، بسته بندی رنگ تولید و باربری رنگ به وسایل نقلیه برای توزیع و بازاریابی شامل می‌شدند.

اتمی را در ادرار تعیین کردند.

مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند EPI-INFO ۲۰۰۲ داده های جمع آوری شده با استفاده از برنامه نرم افزاری یافته های کمی (میانگین و انحراف معیار) بوسیله آزمون آماری تی تست در سطح معنی داری ۰.۰۵ با همندیگر مقایسه گردیدند.

یافته ها:

نتایج نشان می دهد که اکثر کارگران (۶۲ درصد) مرد بودند همگی بین ۵-۳ سال سابقه کار داشتند. دامنه سنی ۳۴-۲۵ سال بود. ۴۴.۵ درصد تحصیلات متوسطه و بقیه ابتدایی داشتند که ۷۲.۵ درصد از پاسخ دهندگان از خطرات مرتبط با شغل خود آگاه هستند. فقط ۲۵ درصد از کارگران همیشه از وسایل حفاظت فردی استفاده می کنند. نتایج نشان می دهد کارگران از وسایل حفاظت فردی بطور کامل استفاده نمی کنند. بعضی فقط از کلاه برخی از دستکش و برخی از عینک و بعضی از چکمه استفاده می کنند. نتایج نشان داد ۹۰ درصد از کارگران مواجهه با خطرات مواد شیمیایی هستند.

۳۰ درصد آموزش رسمی در باره خطرات، اقدامات ایمنی داشته اند. ۴۰ درصد از وسایل حفاظت فردی استفاده می کنند. بین کارگرانی که در کارخانه های رنگ کار می کنند و گروه شاهد اختلاف معنی داری در مورد میزان مقادیر فلزات سنگین در ادرار مشاهده گردید.

غلظت سرب در کارخانه رنگ سازی از دیگر کارخانه ها بیشتر بود و به دلیل مصرف بسیار سرب در صنایع و اثرات آن بر افراد لزوم توجه بیشتر درای نوع کارخانه ها وجود دارد. کادمیوم نیز یکی از فلزاتی است که در کلیه رسوب می کند و افرادی که در نزدیکی صنایع مرتبط با کادمیوم هستند نیز در خطر مواجهه هستند

بحث و نتیجه گیری:

در طول نیم قرن گذشته مواد شیمیایی افزایش چشمگیری داشته اند و به دنبال آن صنایع و کارخانه های مرتبط با مواد شیمیایی و کارگران شاغل در آنها افزایش یافته اند به موازات رشد آنها خطرات مواجهه نیز افزایش فراوانی یافته است. نیاز به توسعه چارچوب های موثر در اجرای مقررات ایمنی و بهداشت کار و اطمینان از انجام این اصول و ترویج دستورالعمل های بهداشتی وجود دارد. نتایج این تحقیق نشان داد که عوارض مواجهه با مواد شیمیایی همچون سوزش چشم و گلو ناراحتی های تنفسی و عدم تمرکز کافی، اختلالات حافظه در نتیجه آنها ایجاد می شود و در مطالعات بوسیله دیگران نیز تایید می شود.

منابع:

Occupational Hazards and Safety Measures Amongst the Paint Factory Workers in Lagos, Nigeria
Temidayo D. Olufunsho Awodele^۱, *
Akin Akinyede^۱, Bawo S. Ogbudu^۱, Popoola^۱,
Alade Akintonwa^۱, Herbert A. B. Coker^۲
Department of Pharmacology, College of
Medicine, University of Lagos, Lagos, Nigeria
Department of Original Article
Pharmaceutical Chemistry, Faculty of
Pharmacy, University of Lagos, Lagos, Nigeria

غلظت سرب در کارخانه رنگ سازی از دیگر کارخانه‌ها بیشتر بود و به دلیل مصرف بسیار سرب در صنایع و اثرات آن بر افراد لزوم توجه بیشتر درای نوع کارخانه‌ها وجود دارد. کادمیوم نیز یکی از فلزاتی است که در کلیه رسوب می‌کند و افرادی که در نزدیکی صنایع مرتبط با کادمیوم هستند نیز در خطر مواجهه هستند کادمیوم از راه تنفس وارد بدن می‌شود نتایج آزمایشات نشان داد غلظت کادمیوم در ادرار کارگران کارخانه رنگ شش برابر افرادی بود که با کادمیوم

مواجه نبودند و از آنجایی که کادمیوم بر روی کلیه و شش‌ها آثار مخربی را می‌گذارد لزوم پایش کارگران مربوطه و انجام کنترل‌های لازم را می‌طلبد.

نتایج نشان داد کارگران کارخانه رنگ با مقادیر بالایی از آرسنیک مواجه هستند. آرسنیک از راه پوست و تنفس جذب می‌شود و سرطان‌زایی آرسنیک به اثبات رسیده است و آرسنیک باعث ایجاد تومورهای کبدی و پوست می‌شود و غلظت آن در نمونه کارگران کارخانه رنگ بیشتر از افراد عادی است. با توجه به اینکه نتایج نشان دهنده کمبود آموزش کافی کارگران در خصوص خطرات مواجهه و کار با مواد شیمیایی می‌باشد و بایستی اقدامات کافی در خصوص آگاهی دادن به کارگران و لزوم استفاده از لوازم حفاظت فردی بصورت صحیح مشخص می‌گردد. همچنین بایستی کارگران را از عواقب سوء فلزات سنگین آگاه نمود و به آنها آموزش داد که علائم مواجهه بالا را به موقع گزارش دهند. با توجه به اینکه پایداری به رهنمودهای ایمنی کلید کاهش خطر آسیب و بیماری در میان کارگران در این صنعت است، نیاز به توسعه یک چارچوب که در آن آموزش و دستورالعمل‌های و اجرا و پایداری به مقررات ایمنی و دستورالعمل در کارخانه رنگ به منظور کاهش خطرات شغلی مرتبط ضروری می‌باشد.

آنالیز مقایسه‌ای مقادیر حد مواجهه ابزارهای مرتعش دستی

مهندس زهره محبب‌ان دانشجوی ارشد بهداشت حرفه‌ای

ارتعاش رایج‌ترین ابزارهای ساخت و ساز مقایسه شدند و حداکثر زمانیکه هر ابزار می‌تواند به صورت ایمن استفاده شود تخمین زده شد و سرانجام این مقادیر با حد اطلاعات ارتعاش ابزار ارائه شده توسط تولیدکنندگان مقایسه شد. این نتایج نشان داد که برای ۴۲ درصد ابزارهای مورد مطالعه مقدار حد مواجهه روزانه بیش از حد بود و یک واگرایی و تباین مهم بین حدود ارتعاش موجود در استانداردها و اطلاعات ارائه شده توسط تولیدکنندگان وجود دارد.

هدف از این مطالعه این بود که رایج‌ترین ابزارهای دستی را در کار ساخت و ساز شناسایی کنیم و سطوح ارتعاش آنها را براساس اطلاعات ارائه شده توسط تولیدکنندگان تعیین کنیم نتایج بدست آمده سپس با مقادیر حد در دستورالعمل

در اتحادیه اروپا یکی از هر ۴ کارگر ادعا می‌کند که با ارتعاش به مدت بیش از ۲ ساعت از زمان کار روزانه اش مواجه است. استفاده از ابزارهای مرتعش رایج‌ترین علت آسیب‌های مرتبط با ارتعاش در کارگران است. همه بخش‌های فعالیت حرفه‌ای، صنعت ساخت و ساز دارای بالاترین تعداد کارگران تحت تاثیر ارتعاش است.

دستورالعمل اروپایی EC/۴۴/۲۰۰۲ درباره حداقل الزامات ایمنی و بهداشتی راجع به مواجهه‌ی کارگران با ریسک‌های ناشی از عوامل فیزیکی (مثل ارتعاش) است که مواجهه با ارتعاش را محدود می‌کند.

این مطالعه حد مواجهه کارگران ساخت و ساز با ارتعاش دست بازو را آنالیز کرده است برای این تحقیق سطوح

اروپایی EC/44/2002 مقایسه شدند. برای ارزیابی اعتبار مشخصات ارتعاش بدست آمده از تولید کنندگان، هنگامی که این ابزارها با بالاترین سطوح خطر برای بهداشت شغلی تشخیص داده شدند سپس حداکثر زمان مواجهه ایمن آنها تعیین شد این زمان بعنوان حداکثر زمانیکه یک کارگر میتواند ابزار را بدون تجاوز از سطح ارتعاش توصیه شده در دستورالعمل اروپایی EC/44/2002 بکار برد تلقی شد.

این مطالعه تحقیقاتی روش محاسبه کلی ذکر شده در استاندارد ISO 5349-1 را بکار برده است این استاندارد مقدار مواجهه روزانه رادر یک دوره مرجع ۸ ساعته بصورت قاعده در آورده است تا سطح مواجهه با ارتعاش دست-بازو را ارزیابی کند. ارزیابی کار جاری براساس ارزیابی اطلاعات پرسشنامه، اطلاعات ارائه شده توسط تولید کنندگان و سطوح ارتعاش مشخص شده در قانون بود. مقادیر مواجهه می تواند توسط روشهای مشاهدهای (مثل مصاحبه و پرسشنامه) یا روشهای ذهنی (مثل مشاهده در سایت فرآیند کار) محاسبه شود.

در اتحادیه اروپا یکی از هر ۴ کارگر ادعا می کند که با ارتعاش به مدت بیش از ۲ ساعت از زمان کار روزانه اش مواجه است. استفاده از ابزارهای مرتعش رایج ترین علت آسیب های مرتبط با ارتعاش در کارگران است. همه بخش های فعالیت حرفه ای، صنعت ساخت و ساز دارای بالاترین تعداد کارگران تحت تاثیر ارتعاش است

در فاز نخستین مطالعه با ۶ تا از مهم ترین کمپانی های ساخت و ساز در اسپانیا تماس گرفته شد آنها اطلاعاتی درباره ی رایج ترین ابزارهای استفاده شده در کار ساختمان سازی از سایت های ساخت و ساز تهیه کردند لیست تهیه شده ابزارهای دستی شامل: صفحه مرتعش، ماله قدرت، بیلچه قدرت پروانه ای، چکش الکتریکی، چکش هوای فشرده، میز برش اره دایره ای، دریل و... بود. در مرحله بعد با تهیه کنندگان اصلی این ابزارها تماس برقرار شد واز آنها

خواسته شد تا نام تولید کنندگان را ارائه کنند این مجموعه اسامی سپس با برندهای موجود در پایگاه داده های موسسه ملی برای ایمنی و بهداشت شغلی در کار مقایسه شدند. نمونه نهایی برای این مطالعه از ۱۲ نوع ابزار و ۱۹ تولید کننده تشکیل شده بود این اطلاعات به یک پایگاه داده وارد شدند که بطور خاصی برای این هدف طراحی شده بود که شامل مارکهای ابزارها و مدلها موجود در بازار است و مقادیر RMS شتاب ارتعاش منتقله بر حسب m/s^2 سپس از کتابچه های آموزشی برای این ابزارها استخراج شد. از فرمول های زیر نیز استفاده شده است:

اگر مقدار $A(8)$ از $0.2 m/s^2$ تجاوز کند باید مقیاسهای کنترلی برای کاهش ریسک به کار گرفته شود.

نتایج نشان داد که تنها ۵۲ درصد داده ها هماهنگ با الزامات قانونی درباره روش های اندازه گیری بودند برای همه ابزارهای مورد مطالعه مقدار ماکزیمم بیش از مقدار حد مواجهه روزانه شده است در حقیقت در مورد چکش پنوماتیک و چکش تخریب مقدار حداقل ahv ، همچنین بیش از مقدار حد مواجهه روزانه $0.2 m/s^2$ شده است که این نشانه آن است که اطلاعات پراکنده از مقادیر ahv برای استفاده از ابزارهای مشابه وجود دارد چکش پنوماتیک و چکش تخریب تنها دو ابزاری بودند که مقادیر متوسط آنها بیش از حد ارتعاش ۸ ساعته $0.2 m/s^2$ داشتند و نتیجه گیری از این مقاله شامل: سطح بالایی از تعهد باید از تولید کنندگان خواسته شود که با مقررات تطابق داشته باشد، همه تولید کنندگان باید ارتعاش انتشار یافته توسط ابزارشان را و هم چنین شرایطی که در آن انتشار ارتعاش اندازه گیری شده است را ذکر کنند، باید به کارگرانی که در معرض ارتعاش هستند حتی در مواردی که ارتعاش دریافت شده بیش از حد مجاز نباشد چکاپ های پزشکی اختصاص داده شود.

منابع:

- 1-international journal of industrial ergonomics
- 2-monica lopez-alonso, rosalia Pacheco-torres, Dolores Martinez-aires, Javier Ordonez-garcia

گفت و گویی صمیمانه با مهندس مجید مشایخ

مصاحبه و تنظیم: آرزو عباس پور دربندی - دانشجوی کارشناسی بهداشت حرفه ای

در این شماره از رهاورد به سراغ آقای مهندس مجید مشایخ رفتیم. ایشان کارشناس مسئول بهداشت حرفه ای شهرستان میمه و شاهین شهر با ۲۳ سال سابقه‌ی کار هستند و علاوه بر سابقه کار در شبکه‌های بهداشت و درمان فریدون شهر و شاهین شهر تجربه‌ی صنعتی و اداری نیز دارند.

وی سال ۶۷ و ۶۹ دوره‌ی کاردانی را در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و سال ۷۳ تا ۷۵ نیز دوره‌ی کارشناسی را در تهران گذراند و از سال ۷۸ در شبکه بهداشت و درمان شاهین شهر مشغول به کار شد. کار اصلی ایشان بازرسی صنایع می‌باشد. امیدواریم از سخنان و تجارب ایشان کمال استفاده را ببرید. با ما در این گفت و گو همراه باشید.

• به عنوان اولین سوال،
بزرگترین دست آورد شغلی
شما تاکنون چه بوده است؟

خوشبختانه به دستاوردهای خوبی
در این رشته دست یافته ام و بسیار

برای مثال ما نمی‌توانیم در بحث سیستم‌های تهویه‌ای اظهار نظر کنیم اگر مکانیک سیالات را ندانیم. یا اینکه در بحث ایمنی برق اگر اطلاعات کافی از برق و الکترونیک نداشته باشیم نمیتوانیم آن طور که باید نقشی داشته باشیم.

دانشگاه باید این رسالت را انجام دهد و از همان اوایل تحصیل پای دانشجویان را به صنایع باز کند. این مسئله باعث ایجاد اعتماد به نفس در دانشجویان می‌شود. اما متأسفانه گاهی مطالب تئوریک می‌شود و عملاً کارایی ندارند. این ضعف را در سیستم آموزشی می‌بینم.

• با توجه به این که فرمودید کارشناس بهداشت حرفه‌ای باید به علوم فنی و مهندسی آگاه باشد؛ آیا این امکان وجود دارد که یک کارشناس بتواند در تمام رشته‌های فنی و مهندسی مهارت و تخصص یابد؟

من نمی‌گویم که شما متخصص باشید. مثلاً نمی‌گویم که شما باید مهندس مکانیک باشید اما اطلاعات پایه‌ای را در زمینه‌ی مکانیک داشته باشید. و نیز در علوم دیگر مثل برق، سیالات، ابزار دقیق و... اطلاعات پایه‌ای را کسب کنید. زمانی که وارد صنعت

خوشحالم که در این رشته فعالیت می‌کنم. من از فارغ‌التحصیلان اولیه در این رشته بوده‌ام. در آن سال‌ها بهداشت حرفه‌ای مانند امروز شناخته شده نبود. من و هم‌قطارانم سعی و تلاش بسیاری کردیم تا بتوانیم بهداشت حرفه‌ای را راه‌اندازی و معرفی کنیم. اوایل همه‌ی سمت و سوی بهداشت حرفه‌ای به سمت شبکه‌های بهداشت و درمان بود. من شخصاً تلاش بسیاری کردم که بهداشت حرفه‌ای در صنایع بصورت خودگردان باشد؛ فقط به این صورت نباشد که تنها یک سیستم به همه‌ی صنایع بازرسی کند. من سیاست کاری‌ام را به این صورت پایه‌گذاری کردم که همه‌ی صنایع بالای ۲۵ نفر طبق ماده ۹۳ قانون کار را دارای یک کارشناس بهداشت حرفه‌ای کنم و خوشبختانه امروزه نزدیک به صد در صد صنایع کارشناس بهداشت حرفه‌ای دارند و به کمک همکارانم توانسته‌ام قریب به صد کارشناس بهداشت حرفه‌ای جذب کنم. این بزرگترین دستاورد شغلی‌ام بوده است.

• وضعیت اشتغال در این رشته را چگونه می‌بینید؟

خوب است. اما به نظر من برای موفقیت بیشتر در این رشته باید به علوم فنی مهندسی از قبیل شیمی، مکانیک، سیالات، ابزار دقیق و... مسلح بود. امروزه انتظاراتی که از بهداشت حرفه‌ای هست انتظارات بزرگتری است. اینکه فقط اندازه‌گیری عوامل زیان‌آور، معاینات، آموزش‌ها انجام شود کافی نیست و عملاً کارایی ندارد. باید بتوان اقدامات کنترلی انجام داد. کارشناس این رشته باید سیستم‌های کنترلی را خوب بداند. در غیر این صورت تنها به عنوان یک نیروی دکوری از او استفاده می‌شود.

• به نظر شما کارشناسان این رشته باید در چه زمینه‌هایی مهارت خود را بالا ببرند؟

ما در دروس بهداشت حرفه‌ای به دروس فنی تری نیاز داریم. بهداشت حرفه‌ای یک رشته کاملاً فنی است.

شدید با توجه به نیاز صنعت می‌توانید اطلاعات فنی خود را ارتقا دهید.

• به عنوان یک کارشناس موفق چه پیشنهادی به دانشجویان این رشته برای داشتن برنامه کاری مناسب دارید؟

من پیشنهاد می‌کنم در رشته‌ی بهداشت حرفه‌ای به کارشناسی اکتفا نکنید. اولویت خود را ادامه تحصیل قرار دهید و فکر اینکه کی کار میکنم یا کی کسب درآمد میکنم را از ذهن خود دور کنید. برای کار و کسب و درآمد فرصت بسیاری دارید. متأسفانه می‌بینم که بین دانشجویان خصوصاً ترم‌های بالاتر رقابتی برای اشتغال و وارد شدن به بحث‌های مشاوره‌ای صنایع ایجاد شده. این اصلاً خوب نیست. گرچه ممکن است تا حدی کمک کننده باشد اما بیشتر به دانشجو ضربه می‌زند و وقت او را می‌گیرد و او را از ادامه تحصیل باز می‌دارد.

• برای موفقیت در رشته بهداشت حرفه‌ای جنسیت مطرح است؟

خیر. این نسبی است. بعضی جاها آقایان و بعضی جاها خانم‌ها موفق‌ترند. اکثر فارغ‌التحصیلان این رشته خانم هستند و من به عنوان کسی که با صد کارشناس در ارتباطم واقعا از کارکرد خانم‌ها رضایت دارم اما بعضی صنایع خشونت خاصی دارند و نیاز است که حتماً آقایان حضور داشته باشند.

• وضعیت حاضر بهداشت حرفه‌ای کشور را چگونه است؟

در سطح کشور اطلاع چندانی ندارم اما در استان اصفهان در سطح خوبی است.

• آیا فرهنگ سازی بهداشت حرفه‌ای به

نحو مطلوبی انجام شده است؟

نه بطور کامل و تا حد انتظار. اما در دو دهه‌ی اخیر فرهنگ سازی بهداشت حرفه‌ای سرعت خوبی داشته است اما هنوز به حدی که ما انتظار داریم نرسیده است.

• شما چه نقشی در ترویج فرهنگ بهداشت حرفه‌ای داشته اید؟

ما بسیار تلاش کردیم توانستیم در صنایع و قشر کارگری و شاغل فرهنگ بهداشت حرفه‌ای را بسط دهیم.

البته فرهنگ ایمنی و بهداشت حرفه‌ای که کشورهای پیشرفته در صناعی مثل صنعت نفت و سایر صنایع مادر پایه گذاری کردند بسیار ماندگار تر بوده است نسبت به صناعی که خودمان ایجاد کردیم. متأسفانه ما نتوانستیم آنطور که انتظار می‌رود فرهنگ ایمنی و بهداشت را در صناعی که ایجاد کردیم پایه گذاری کنیم.

• مجله‌ی رهاورد را می‌شناسید؟ نظرتان را راجع به این مجله بفرمایید.

بله. یک مورد از آن را دیدم. و فکر میکنم خیلی خوب است. به نظر من نیاز است که همچنین مجلاتی در بحث بهداشت حرفه‌ای باشد.

• و در آخر صحبت پایانی را بفرمائید.

برای شما که برای مجله رهاورد فعالیت و تلاش می‌کنید آرزوی موفقیت دارم و از جناب آقای دکتر حبیبی نیز بابت راه اندازی این مجله کمال تشکر را دارم.

دومین کنفرانس بین‌المللی ممیزان و ارزیابان سیستم‌های مدیریتی

دبیرخانه کنفرانس، از کلیه پژوهشگران دعوت می‌نماید تا آثار (مقالات، تجارب، تازه‌ها و ...) خود را از طریق وب سایت کنفرانس ارسال نمایند

کلیه مقالات / تجارب پذیرفته شده در کنفرانس، در پایگاه «سیویلیکا» نمایه خواهند شد و همچنین مقالات برگزیده، در نشریات ISC مورد تایید وزارت علوم (مدیریت استاندارد و کیفیت، بهداشت و ایمنی کار و ایمنی مواد غذایی) به چاپ خواهد رسید

تاریخ کنفرانس: ۴ و ۵ آذر ماه ۱۳۹۴
آخرین مهلت ارسال مقالات: ۳۱ شهریور ماه ۱۳۹۴

علاقتمندان می‌توانند برای دریافت "فرمت ارسال مقالات / تجارب" به سایت کنفرانس مراجعه نمایید.

راه‌های ارتباط با ما / کسب اطلاعات بیشتر

۸۸۵۰۶۶۹۳ - ۸۸۵۰۶۶۲۹ (۰۲۱)

www.msaa.ir

info@msaa.ir

- محورهای تخصصی کنفرانس
- تعالی و پایداری سازمانی
- مدیریت کیفیت
- مدیریت محیط زیست و انرژی
- مدیریت ایمنی و بهداشت شغلی
- مدیریت ریسک
- مدیریت تداوم کسب و کار و بحران
- مدیریت منابع انسانی
- مدیریت فناوری و امنیت اطلاعات
- مدیریت انطباق در آزمایشگاه‌ها و نهادهای بازرسی
- مدیریت ایمنی مواد غذایی
- پیاده سازی سیستم‌های مدیریتی
- ممیزی و ارزیابی سیستم‌های مدیریتی

دومین نمایشگاه بین‌المللی HSE، آتش‌نشانی و امداد و نجات کشور

۱۳ تا ۱۶ مهرماه ۱۳۹۴

محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران

دومین
نمایشگاه تخصصی
بهداشت، ایمنی
محیط زیست، آتش‌نشانی
و امداد و نجات

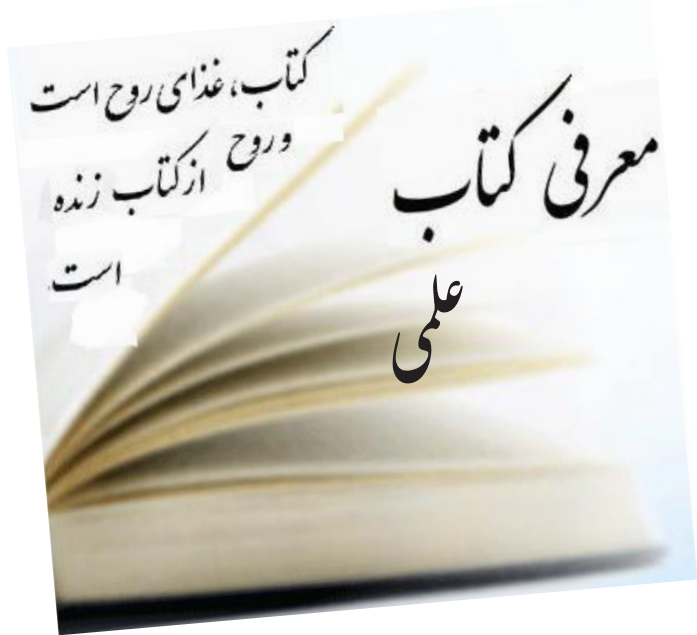
۱۳ الی ۱۷ مهرماه ۱۳۹۴
5 - 9 October 2015
تهران محل دائمی
نمایشگاه‌های بین‌المللی
Tehran International
Permanent Fairground

2nd Specialized
Exhibition of HSE,
Fire Fighting & Rescue

www.hseexpo.ir
info@hseexpo.ir

به دنبال برگزاری موفقیت‌آمیز نخستین نمایشگاه بین‌المللی بهداشت، ایمنی، محیط زیست، آتش‌نشانی و امداد و نجات کشور در سال ۹۳ و ابراز رضایت مطلوب مشارکت‌کنندگان از فراهم شدن زمینه انعقاد قراردادهای ارزشمند با سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی و خصوصی، ثبت‌نام دومین نمایشگاه بین‌المللی HSE، آتش‌نشانی و امداد و نجات کشور که از تاریخ ۱۳ تا ۱۶ مهرماه ۱۳۹۴ در محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران برگزار خواهد شد، آغاز گردید.

از آنجا که رکن اساسی برگزاری این رویداد تخصصی، حضور گسترده مشارکت‌کنندگان برجسته حوزه حفاظ، ایمنی و HSE کشور است، خواهشمند است در صورت تمایل به حضور، نسبت به تکمیل و ارسال فرم ذیل به ستاد اجرایی (موسسه فرارسانه) آقای اله یارخانی کارشناس نمایشگاه، با شماره‌های ۶۶۹۲۱۱۹۶ - ۶۶۹۲۱۱۴۷ - ۶۶۹۲۳۲۳۳ یا ثبت‌نام از طریق سایت www.hseexpo.ir اقدام فرمایید.

آموزش موضوعات ایمنی و بهداشت حرفه ای در محیط کار در کمتر از ۱۵ دقیقه به روش Toolbox Talk

کتاب آموزش موضوعات ایمنی و بهداشت حرفه ای در محیط کار ترجمه سری مطالب منتشر شده توسط تیم EH&S دانشگاه هاروارد است که مولف و مترجم آن آقای محمود زارعی می باشد. در این کتاب مسائل بصورت تاپیک و بسیار اجمالی بحث شده است که از مزایای این کتاب می باشد.

هدف ارائه مطالب مهم و ضروری در کوتاه ترین زمان ممکن است. این کتاب می تواند به شما در امر برگزاری این سری از جلسات کمک کند. هر گروهی نسبت به انتخاب مسائل ایمنی و زمان و مکان برگزاری آن آزاد است و با هر موضوع ایمنی که در محیط کار وجود دارد می تواند جلسات خود را شروع کند. یکی از نقاط قوت این کتاب ارائه طیف وسیعی از مطالب است.

- ایمنی برق
- ایمنی سیلندر های گاز تحت فشار
- ایمنی در فضاهای بسته
- ایمنی در کارگاه های ساخت و ساز
- ایمنی حریق
- ایمنی ابزار های دستی و برقی
- استرس گرمایی
- ایمنی نردبان
- ایمنی در باربرداری و حمل دستی بار
- حفاظت گذاری ماشین آلات
- ایمنی مواد شیمیایی
- گزارش حوادث
- ایمنی در محوطه سازی
- ایمنی در فضاهای بسته
- تجهیزات حفاظت فردی
- ابزار های بادی
- ایمنی کار در ارتفاع
- ایمنی در کار های گرم
- علائم ایمنی
- ایمنی لیفتراک
- راه های خروج اضطراری
- واکنش در برابر مواجهه با نشت روغن و نفت
- ایمنی مکان های جمع آوری زباله
- ایمنی در هنگام جابجایی دفاتر
- قفل گذاری و تگ گذاری
- رنگ پایه سرب
- ارگونومی کار با کامپیوتر
- قابل استفاده برای کارشناسان بهداشت حرفه ای و ایمنی، سرپرستان، بازرسان، افراد درگیر در مسائل ایمنی کارگاه ها و سایت ها کارگران و کارمندان، مدیران و ... است.

مقدمه‌ای بر حوادث ناشی از کار و تجزیه و تحلیل آن

امروزه، شاهد رشد سریع حوادث و بیماری‌های ناشی از کار در کشور هستیم. حوادث‌های مرگ و میری که از حالت فردی به جمعی تبدیل شده است نظیر حوادث نیشابور، شازند مشهد و ... یا حتی گودبرداری‌ها و ... بررسی‌ها نشان می‌دهد که هنوز درک درستی از خود حادثه و

ترمینولوژی آن وجود ندارد، لذا با توجه به کمبودهای این زمینه، کتاب حاضر مشتمل بر ۷ فصل توسط دکتر رضا غلام نیا به نگارش درآمده است. مجموعه حاضر حاصل بیش از ده سال مطالعه، تحقیق و تدریس نگارنده در زمینه حوادث ناشی از کار است.

- فصول این کتاب عبارتند از:
- فصل اول: مقدمه‌ای بر حادثه
- فصل دوم: هزینه‌های حادثه
- فصل سوم: مدل‌های حادثه
- فصل چهارم: بررسی حادثه
- فصل پنجم: شاخص‌های حادثه
- فصل ششم: طبقه بندی حادثه
- فصل هفتم: پیشگیری حادثه

لطفا قاضی نباشید!

شیمیا بهجتی - دانشجوی کارشناسی بهداشت حرفه ای

روی است و اگر اشتباه کنی، بار نتایج این نظر اشتباه هم به آن اضافه می‌شد

قضاوت به معنای داوری بین دو نفر، یا به معنای انتخاب بین دو موضوع یا انتخاب یک راه حل از بین راه‌حل‌های متفاوت برای یک مشکل بین فردی یا اجتماعی است و به طور معمول قضاوت از فرهنگ و آگاهی فرد نسبت به موضوع مورد بحث، تفکرات، اندیشه‌ها و اعتقادات وی نشأت می‌گیرد.

اکثر قضاوت‌های دیگران از یکی از سه علت زیر ریشه می‌گیرد:

۱. آن رفتار و خصوصیت تان برای خودتان هم قابل تحمل نیست.

بعنوان مثال، ممکن است خجالتی باشید و با فردی بسیار اجتماعی برخورد کنید. قضاوت شما چیزی شبیه به این خواهد بود: چقدر خودنما، خیلی پرسروصدا و آزاردهنده

قضاوت کردن بر رفتار و گفتار دیگران از زشت‌ترین و آزاردهنده‌ترین ناهنجاری‌های رفتاری ما است؛ اما بیشتر اوقات آگاهانه یا ناآگاهانه مرتکب آن می‌شویم درحالی که اگر هر یک از ما به درستی خود را بشناسد و تاثیر قضاوت‌های نادرست خود را بر زندگی افراد ببیند و این نکته را درک کند که گاهی قضاوت‌های نادرست می‌تواند مسیر زندگی دیگران را تغییر دهد، به طور قطع در قضاوت عجله نکرده و بسیاری از اوقات ترجیح می‌دهد از قضاوت پرهیزد و انجام این موضوع مهم را به افراد دارای صلاحیت بسپارد.

اگر لازم است قضاوت کنی، درباره چیزی قضاوت کن که در مسئولیت تو است. وقتی که خارج از مسئولیت خود قضاوت می‌کنی اگر درست بگویی، کار تو دخالت و زیاده

است. چون خودتان نمی‌توانید آنطور رفتار کنید، به کسی که اینطور هست کینه می‌ورزید.

این نوع قضاوت مشخص می‌کند که شما به طور کامل خودتان را بروز نمی‌دهید و در نتیجه از کسانی که اینکار را می‌کنند نفرت دارید، حتی اگر اینکار غیر عمدی باشد. آگاه شدن از واقعیت این واکنش و تلاش برای ابراز احساساتتان باعث می‌شود بسیار بهتر خود را بروز دهید.

۲. شما همان رفتار را نشان می‌دهید و از آن آگاهی ندارید، به همین علت وقتی آن را در کسی می‌بینید دوست ندارید.

همه ما با این وضعیت روبه‌رو شده‌ایم. یک نفر در مورد یکی از دوستان یا آشنایان شکایت می‌کند و شما با خودتان فکر می‌کنید، «خنده دار است، او خودش همین رفتاری که فکر می‌کنه اشتباهه رو انجام میده!»

نگاهی صادقانه به خودتان بیندازید شاید خیلی از خصوصیات که در دیگران دوست ندارید، در خودتان باشد. اگر اینطور بود ممکن است باعث تعجبتان شود و به این ترتیب خود را بهتر پذیرفته و احساس درک و دلسوزی بیشتری نسبت به دیگران پیدا خواهید کرد.

۳. به داشته‌های دیگران حسد می‌ورزید و آنها را قضاوت می‌کنید. یعنی شما فردی حسود هستید و به همین دلیل کسیکه در زمینه‌ای به موفقیت رسیده باشد ممکن است شما را یاد عدم موفقیت خودتان در آن زمینه بیندازد. به موفقیت بالاتر او حسادت کرده و بعد سعی می‌کنید اشکالی در او پیدا کنید تا حس کمبود خودتان را جبران کنید.

از آنجاکه الگوگیری انگیزه بسیار قوی تری است تا رقابت، اگر سعی کنید به جای اینکه وقتتان را برای پیدا عیب و ایراد در آن فرد تلف کنید، آن فرد را الگوی خود قرار دهید، موفق‌تر خواهید بود.

چگونه از فقر فرهنگی قضاوت غلط و تهمت نجات پیدا کنیم و راهکار قرآنی آن چیست؟

۱- با یک زاویه دید نگاه نکنیم (برای پذیرفتن مساله‌ای درباره‌ی یک موضوع باید تحقیق کنیم، اما تحقیق نباید بصورتی باشد که با تحقیق خود باعث منتشر شدن موضوعی

که از آن اطمینان نداریم بشویم که لعنت بزرگی را نصیب خود کرده‌ایم... برای مثال اگر آبروی شخصی را که پیش ما برده‌اند باید با خود آن شخص صحبت کنیم. اما این کار ممکن است باعث مشکلات بیشتر شود... پس حق پذیرفتن اینگونه صحبتها را نداریم...)

۲- حرف طرف مقابل را که درباره‌ی او تهمتی شنیده‌ایم بشنویم.

۳- حق پذیرفتن و قضاوت یک طرفه را نداریم.

۴- اگر انتقال بدهیم مطلبی را که راست بوده گناه کبیره غیبت و اگر دروغ باشد گناه بزرگتری است بنام تهمت...!

افرادی که قضاوت‌های عجولانه در آنها تحت تاثیر مسائل فرهنگی و آموزش خانوادگی شکل گرفته است، باید تحت آموزش مهارت‌های زندگی قرار بگیرند.

قضاوت بر رفتار دیگران امری ناپسند است زمانی که ما به خود اجازه بدهیم در امری که به ما مربوط نیست، دخالت کنیم یا این که بدون شناخت از ظرفیت‌های طرف مقابل خود، این قضاوت را انجام بدهیم یا این که یک موضوع را آنقدر تکرار کنیم که نوعی انزجار در طرف مقابل ایجاد شود، نوعی مقاومت در شخص مورد قضاوت ایجاد می‌کنیم و او می‌بیند که کار از قضاوت گذشته و به اتهام و پافشاری بر مجرمیت وی رسیده است.

قضاوت کردن بیش از آنکه در این امور ریشه داشته باشد، ریشه در ناآگاهی ما نسبت به عوارض و عواقب قضاوت دارد، زیرا تا شخصی تمایل نداشته باشد که ما نسبت به وی قضاوت کنیم، اجازه این کار را نداریم و ارتکاب این عمل نشانه بی‌فرهنگی و بی‌ادبی ما تلقی می‌شود. هر چند مواردی مانند خودستایی و غرور اجازه نمی‌دهد انسان قضاوت‌های

به جای اینکه اسیر دام نفس برای قضاوت دیگران شوید، اجازه بدهید واکنش‌ها و قضاوت هایتان برای دست یافتن به خودآگاهی بیشتر کمکتان کند و

بنابر آن به خوشبختی و موفقیت بیشتری دست خواهید یافت. وقتی از قضاوت خود از دیگران بعنوان آینه‌ای برای نشان دادن عملکرد ذهنتان استفاده کنید، انعکاس هر فرد می‌تواند هدیه‌ای ارزشمند برایتان باشد و هر فردی که با او برخورد می‌کنید را به معلمی برایتان تبدیل خواهد کرد.

نتیجه این که:

همانطور که گفته شد قضاوت بر رفتار دیگران امری ناپسند است زمانی که ما به خود اجازه بدهیم در امری که به ما مربوط نیست، دخالت کنیم یا این که بدون شناخت از ظرفیت‌های طرف مقابل خود، این قضاوت را انجام بدهیم یا این که یک موضوع را آنقدر تکرار کنیم که نوعی انزجار در طرف مقابل ایجاد شود، نوعی مقاومت در شخص مورد قضاوت ایجاد می‌کنیم و او می‌بیند که کار از قضاوت گذشته و به اتهام و پافشاری بر مجرمیت وی رسیده است. طبیعی است در چنین شرایطی به لج‌بازی افتاده و با خود می‌گوید حالا که من متهم و مجرم شناخته شده‌ام، لزومی ندارد که این قضاوت را بپذیرم و در تکرار آن پافشاری و اصرار می‌ورزم. به همین دلیل بسیاری از روان‌شناسان و روانپزشکان اعتقاد دارند با فرزندان و اطرافیان خود باید کوتاه و موثر سخن بگوییم و از تکرار مرتب بپرهیزیم که نتیجه معکوس به بار خواهد داشت، حتی اگر طرف مقابل شما رفتار خود را اصلاح نکند، تکرار مشکلی را حل نخواهد کرد و لازم است به روش‌های دیگر متوسل شد.

منبع:

namnak.com. ۱

۲. جام جم آنلاین

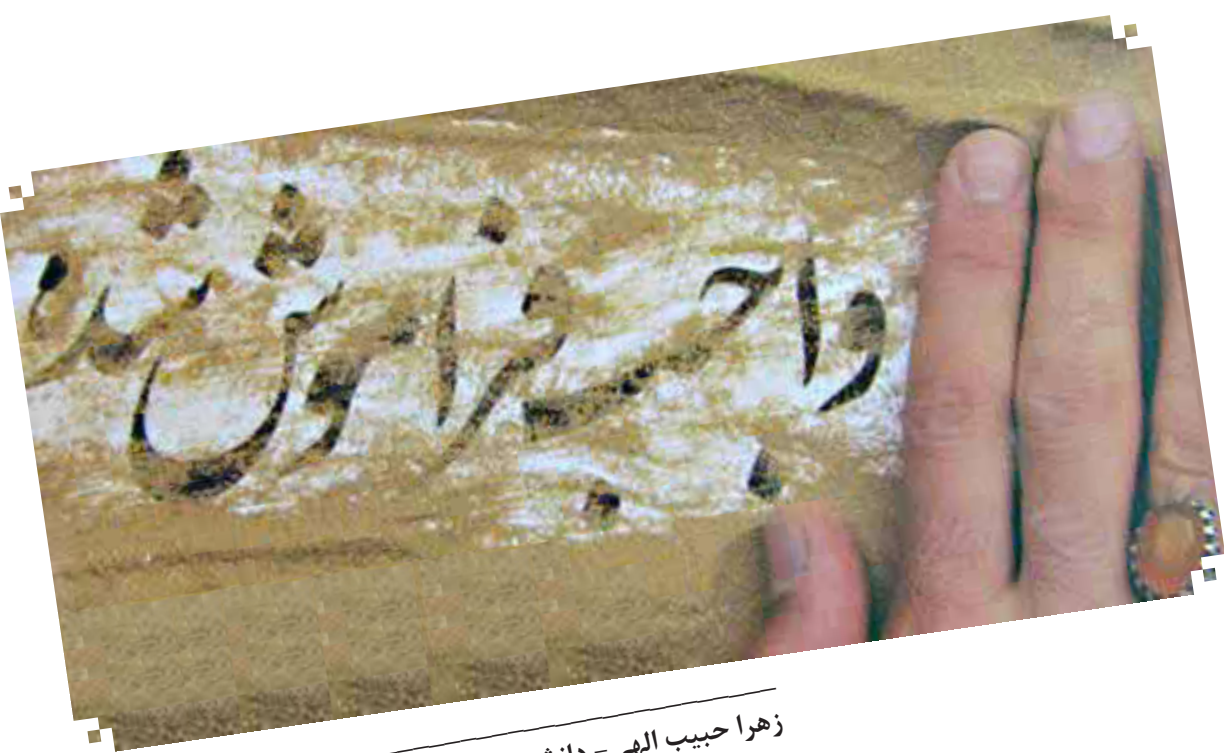
بی‌مورد خود را مهار کند و مانند آن می‌ماند که پزشکی بدون آن که بیمارش از وی تقاضای تشخیص و درمان داشته باشد در این امر اصرار ورزد.

در مورد این که افراد بدبین و عیب‌جو دیگران را قضاوت می‌کنند یا نه، تحقیق و پژوهش مستدلی در کار نیست، زیرا این افراد، به طور ذاتی در رفتارهای دیگران نوعی خطر یا توهین را احساس می‌کنند و در واقع بسیاری اوقات عیب‌جویی و بدبینی می‌تواند به عنوان نوعی مکانیزم دفاعی مورد توجه قرار بگیرد که شخص عیب‌جو با استفاده از آن در واقع در مقام مقایسه برآمده، ضعف‌ها و عیب‌های خود را از این طریق پوشش می‌دهد و این چنین می‌پندارد که اگر عیب دیگری را بازگو نکرده و آن را بزرگ نمایی نکند، در واقع عیب خودش بیشتر مشهود خواهد بود. بنابراین می‌توان گفت افرادی که اقدام به قضاوت می‌کنند، بیشتر از روی ناآگاهی و بی‌توجهی به این که یک قضاوت نابجا چه آثار تخریبی زیادی دارد، این کار را انجام می‌دهند. متأسفانه بسیاری از اوقات این تخریب‌ها از سر دوستی است که اصطلاحاً به آن دوستی خاله خر سه گفته می‌شود.

بیشتر قضاوت‌ها و انتقاداتی که از دیگران می‌کنیم، استراتژی‌های ذهن برای جلوگیری از بروز احساسات ناراحت‌کننده است. اما اگر ندانید این احساسات از کجا ناشی می‌شوند، ممکن است موجب ناراحتی بسیار بیشتری شود.

آگاه شدن از ذات این انتقادات به این معنی نیست که دیگر هیچ اولویتی ندارید، هنوز هم ممکن است متوجه برخی رفتارهای خاص که برایتان نامطلوب است، بشوید. اما با درک درست و کمی تلاش، بصیرت و تمایز گذاشتن جای قضاوت و انتقاد را می‌گیرد و باعث می‌شود برای دیگران احساس دلسوزی و شفقت کنید، حتی اگر علاقه چندانی به آن رفتار نداشته باشید.

بصیرت، آگاهی و درک بدون واکنش احساسی است. قضاوت‌هایی که موجب واکنش‌های احساسی می‌شوند کلید راهنما برای کمک به شما برای پیدا کردن بینش فردی است. وقتی به جای قضاوت کردن دیگران، اعتقادات و تصورات آنها را کشف کنید، دری برای گسترده شدن خودآگاهی و پذیرش خود باز خواهید کرد.

زهرا حبیب الهی - دانشجوی کارشناسی بهداشت حرفه ای

اسلامی برای معالجه‌ی این انحرافات و نابسامانیها براساس آموزه‌های قرآن کریم وجود دارند

آموزه‌های قرآن کریم:

وجود روحیه‌ی گذشت و ارفاق در محیط تربیت بدنی و انتظار یکسان از مردم نداشتن
تعمیق و گسترش عنصر بصیرت و بینایی (قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي) [۱] در اندیشه‌ی اسلامی ارتباط مستمر بین آحاد جامعه با رهبری که براساس تقوا خواهد بود، می‌تواند در نهایت جامعه را به سمت فلاح و رستگاری و سعادت رهنمون گردد و اشکال عمده‌ی جوامع اسلامی چه در عصر امامت و چه در عصر غیبت امام زمان (علیه السلام) این بود که این ارتباط مستمر قطع گردیده است. لذا در چنین شرایطی است که امام (علیه السلام) به عنوان یک مصلح حقیقی باید جامعه را بر مسیر اصلی سعادت خویش برگرداند. آن چنان که امام صادق (علیه السلام) در ذیل آیه‌ی ۲۰۰ سوره‌ی آل عمران می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ» در مورد کلمه‌ی «رابطوا» می‌فرماید: «در مصیبت‌ها صبر کنید و در فتنه‌ها پایدار باشید و با پیشوایان خود رابطه برقرار سازید.» در یک دیدگاه

انسان از قدیمی‌ترین روزگار حیات خویش، ملت واحدی بوده است و تنظیم روابط انسانی براساس وحدت اجتماعی، همواره از آرمانهای مقدس او می‌باشد. در جوامع بشری، رشد و اجتماعی بودن، تکامل تدریجی داشته است، بنابراین فلسفه‌ی ارسال پیامبران الهی برای این است که با اختلافات، تعارضات، انحرافات و آسیب‌هایی که اجتماع بشری را تهدید می‌کند، برخورد شود تا همواره جامعه‌ی انسانی در مسیر الهی خویش هدایت گردد آن چه مهم به نظر می‌آید آن است که در یک جامعه‌ی الهی، کیفیت ارتباط سالم و حیات بخش و تضمین‌کننده‌ی سعادت جامعه باید براساس آموزه‌های الهی تبیین و تحقق یابد. بر این اساس برای ضمانت اجرای احکام اجتماعی در اسلام، دو راه کار مهم در نظر گرفته شده است: «یکی وجود سازمان حکومتی اسلام که موظف به حفظ شعایر عمومی دین و حدود آنهاست و دیگری انجام فریضه‌ی امر به معروف و نهی از منکر، که بر تمام مسلمین واجب است.» جوامع بشری در طول تاریخ خود با مشکلات، انحرافات و آسیب‌های زیادی روبرو بوده‌اند، بنابراین راه کارهای

کلی، قابل توجه است که همه‌ی پیامبران الهی مکلف به تبلیغ دین بوده‌اند و تنها بعضی از آنها مکلف به تشریح و قانون‌گذاری بوده‌اند. لذا فریضه‌ی مهم امر به معروف و نهی از منکر در اسلام همان حکم عملی و تشریحی مُبلِّغ است و بنابراین وظیفه‌ای است مضاعف بر عنصر تبلیغ.

راهکارهای گسترش امر به معروف و نهی

از منکر

۱. اعتلای سطح بینش اجتماعی:

آگاهی بخشی و بالا بردن سطح معرفت عمومی جامعه در خصوص اهمیت و اجرای این فریضه‌ی الهی، یکی از عوامل مؤثر در تحقق این دستور الهی و از جایگاه والایی برخوردار است. چنانچه خداوند اجرای امر به معروف و نهی از منکر را از صفات مردان و زنان مؤمن و نیز موجب نزول رحمت الهی می‌شود و نیز می‌فرماید: ... مردم باید امر به معروف و نهی از منکر کنند... و آمرین به معروف و ناهیان از منکر سعادت‌مند و رستگارند.

توجه به نیازهای روانی انسان و نیازسنجی جامعه می‌تواند عامل مهمی در جهت، افزایش آگاهی‌های اجتماعی باشد. جامعه بشری با بهره‌گیری از حس جستجوگری انسان، تمایل به خوبی‌ها و نیکی‌ها و فضایل و مسایل اخلاقی، عفت، راستی و صداقت و حسّ خداجویی به عنوان نیازی فطری انسان و در نهایت با تحکیم ارتباط مؤثر با خداوند، می‌تواند به سعادت دنیوی و اخروی دست یابد.

۲. افزایش قدرت وجدان اجتماعی، قدرت جامعه و

دولت اسلامی:

اسلام دارای نظام و قوانین خاصی است تا درستی راه جامعه و مسیر رسیدن به اهداف والای آن را تضمین نماید. اولاً نیروی بازدارنده درون انسان یعنی تقوای الهی می‌تواند نخستین ضمانت اجرایی باشد... وجدان دینی یا عامل بازدارنده درونی، همواره مراقب انسان است و او را وامی‌دارد تا اسلام را جامعه‌ی عمل پیوشاند... ثانیاً قدرت حکومت عادل در جامعه اسلامی دومین ضمانت است زیرا حکومت اسلامی حفظ امنیت داخلی و خارجی را جزو وظایف اساسی خود می‌داند. ثالثاً نیروی امنیت اجتماعی، ضمانت دیگری است که فریضه‌ی امر به معروف و نهی از منکر از آن ناشی

می‌شود

و نقش مهمی در

اعتلای معنوی جامعه دارد.

۳. ایجاد بسترهای اجتماعی مناسب

برای الگوپذیری نسل جوان:

ارایه الگو و مسأله نقش‌پذیری از آنها یکی از مسایل مهم در تربیت انسان است چنانچه قرآن کریم پیامبر اسلام را به عنوان الگویی خوب برای سعادت جامعه معرفی می‌نماید. معرفی الگوهای خوب و شایسته به جوانان، اثبات پوچی الگوهای نامناسب در حوزه اندیشه و رفتار اجتماعی، طرح الگوهای زنده در هدایت نسل جوان و ایجاد روحیه‌ی احساس مسؤولیت و توجه به معیارهای اخلاقی و معنوی جامعه می‌تواند نقش ارزنده‌ای در هدایت جامعه به سوی آرمانهای مطلوب انسانی باشد. به اعتراف روان‌شناسان تربیتی ویژگی نقش‌پذیری جوان از جمله امتیازاتی است که می‌تواند خیلی زود او را تحت تأثیر قرار دهد این حسّ والای تربیتی را امتناع نماید

۴. رعایت موازین شرعی و اخلاقی در امر و نهی:

امام راحل در این خصوص می‌فرماید: باید ایران یک مملکت اسلامی و همه چیزش اسلامی باشد،... اشاعه‌ی فحشاء از بزرگترین گناهان کبیره است و هیچ کس حق ندارد هتک حرمت مسلمان و نقدی از ضوابط شرعیه نماید و فقط باید به وظیفه‌ی نهی از منکر به نحوی که در اسلام مقرر است عمل نمایند... باب امر به معروف و نهی از منکر از وجهه‌ی رحمت رحیمیه است، پس آمر به معروف و ناهی از لازم است که به قلب خود از رحمت رحیمیه بچشاند و نظرش در امر و نهی، خودنمایی و خودفروشی و تحمیل امر و نهی خود نباشد زیرا که اگر با این نظر مشی

کند، منظور از امر به معروف و نهی از منکر که حصول سعادت عباد و اجرای احکام الله در بلاد است، حاصل نشود. ۵. استفاده صحیح از ابزارها و کیفیت بخشی نقش

رسانه‌های تبلیغی

بهره‌گیری مشروع از ابزار تبلیغ، وظیفه‌ی سنگینی است که به دور رکن مهم در شخصیت مبلغ اشاره میکند: اولاً آگاهی و اطلاعات وسیعی می‌خواهد ثانیاً قدرت و امکان می‌طلبد.

کیفیت بخشی به نقش رسانه‌های ارتباطی و تبلیغی، خود از عوامل مهم در بهره‌گیری از این ابزارهای مؤثر است. بدیهی آن که این گونه وسایل ارتباط جمعی باید به گونه‌ای عمل کنند که زمینه‌های تحریک تمایلات نفسانی در سطوح مختلف مردم بوجود نیاید و برای تحقق این مهم لازم است که هر چه بیشتر رسانه‌های جمعی و ارتباطی تحت کنترل و ارزشیابی مستمر و نظارت نخبگان امور تربیتی و مذهبی قرار گیرند تا از ظرفیت‌های موجود این رسانه‌ها حداکثر بهره‌برداری به عمل آید.

۶. شیوه‌شناسی و روش‌های تبلیغی مثبت

طبیعی است که بهره‌گیری از شیوه‌های انسانی، الهی و مشروع و سازگار با اندیشه‌ی ناب اسلامی می‌تواند تأثیر بسزای در تحقق و گسترش فریضه‌ی الهی امر به معروف و نهی از منکر داشته باشد. چنان که توصیه‌ی پیامبر اکرم و سایر ائمه‌ی اطهار نیز تأکید بر روش‌های اصولی بود، آنجا که «معاذبن جبل» را برای هدایت و دعوت مردم یمن گسیل می‌داشت فرمودند: یا معاذ یسر و لا تعسر، بشر و لا تنفری، ای معاذ سهیل بگیر و سخت‌گیری مکن، بشارت ده و نفرت و بیزاری از اسلام ایجاد مکن. همه‌ی امامان شیعه بویژه امام حسین نیز پیوسته از روش‌های مهم تبلیغ در اسلام که عبارت از: تبشیر و تبنذیر و پرهیز از تنفیر است با بهترین شیوه بهره می‌گرفتند. سیره‌ی ائمه‌ی معصومین در تبلیغ آن بود که به طور عمد نظارت اجتماعی رسمی و غیررسمی خود را از طریق ابلاغ و آموزش آموزه‌های دینی و تبیین ارزش‌های الهی و انسانی و درونی کردن آنها به مرحله‌ی اجرا درآورد تا در جامعه‌ی اسلامی تحولی ساختاری ایجاد شود و در این مسیر همواره در برخورد با ناهنجاریهای اجتماعی، روشی آموزشی و تربیتی، هدایت‌گرانه دل‌سوزانه، آزادمنشانه و مهربانانه داشتند.

امر به معروف و نهی از منکر در دو نوع شیوه است که: یکی روش مستقیم و دیگری روش غیرمستقیم و غالباً روش غیرمستقیم کارسازتر است، روش مستقیم همان تبلیغ ظاهری به وسیله‌ی گفتار و امثال آن می‌باشد، روش غیرمستقیم آن است که عامل باید خود عامل به آن چه معتقد است باشد. چنان چه در حدیث آمده است: کُونُوا دُعَاءَ النَّاسِ بِغَيْرِ السَّتِّكُمْ، مردم را به غیر زبانتان به سوی حق دعوت کنید. قابل توجه است که در برخوردها باید روش و متد رویارویی را شناخت، به خصوص آنکه در مسایل تربیتی و روان‌شناختی باید روان‌شناسی صحیح تربیتی را در نظر گرفت تا تلاش‌های سازنده به نتیجه رسد.

در آخر

دگرگون‌سازی و اصلاح ساختارهای اجتماعی، فرهنگی و سیاسی و اقتصادی جامعه براساس آموزه‌های اسلامی می‌تواند از اساسی‌ترین راه‌کارها تحقق امر و نهی الهی به حساب آید. فقهای بزرگ اسلام معتقدند که در تحقق این فریضه‌ی الهی، آحاد مردم موظفند که از جایگاه قدرت جلوی زشتی‌ها را بگیرند. لکن آن بخش‌های حساس اجرای این فرمان الهی مانند ضرب و جرح به دست هیأت حاکمه است و بخش‌های اعتراض‌آمیز آمرانه‌ی آن به عهده عزم ملی است... و نیز این فریضه با حد و تعذیر فرق جوهری دارد، در امر به معروف به انجام کار فرمان می‌دهند و در نهی از منکر، جلوی کار زشت را می‌گیرند و به عامل می‌گویند: این کار خوب را انجام بده یا فلان کار بد را نکن، ولی در حد و تعذیر، شخصی بزهکار را تنبیه می‌کنند که چرا فلان کار قبیح را مرتکب شدی؟ از این رو چنین کاری به عهده‌ی مسؤولان قضایی شرعی است، برخلاف امر به معروف و نهی از منکر که وظیفه‌ی همگان است... لذا این کار یک عزم ملی می‌طلبد.

منابع:

- ۱- (سوره‌ی یوسف، آیه‌ی ۱۰۸)
- ۲- تفسیرالمیزان علامه طباطبایی
- ۳- حماسه حسینی شهید مطهری
- ۴- وسایل الشیعه شیخ حر عاملی

اخلاق همسایه داری و آپارتمان نشینی

زهرا شریفی = دانشجوی کارشناسی بهداشت حرفه ای

در نامه ۴۷ نهج البلاغه می فرمایند: از خدا بترسید از خدا بترسید خدا بترسید درباره همسایگان که همواره مورد سفارش پیامبرتان بوده اند. (آن حضرت) به قدری درباره آنان سفارش می کرد که گمان می بردیم برای ایشان میراثی قرار خواهد داد.

فصل سوم این کتاب (آپارتمان نشینی) به بررسی و مقایسه زندگی آپارتمان نشینی با زندگی سنتی پرداخته است و مزیت‌ها و عیب‌های آپارتمان نشینی و همچنین نمونه‌هایی از جلوه‌های مثبت و منفی این نوع زندگی را بیان می‌کند.

در فصل چهارم (همراه با برنامه سازان) راهکارهایی مناسب برای پرداختن به اخلاق همسایه داری در برنامه‌های رسانه پیشنهاد شده است.

یقیناً اگر قرار است در زمینه زندگی اسلامی کارهای فرهنگی و اثرگذار کرد لازم است مسئولین و خود ما پیرامون همسایه داری و ترویج فرهنگ صحیح آن تلاش کنیم.

کتاب اخلاق همسایه داری و آپارتمان نشینی نوشته محمد جواد فلاح که در چهار فصل نگاشته شده به بررسی آداب همسایه داری پرداخته است.

در دنیای ماشینی امروز روابط عاطفی و انسانی مردم با یک دیگر چنان به ضعف و خاموشی گراییده است که همسایگان نزدیک نیز کوچکترین خبری از حال همدیگر ندارند این در حالی است که خداوند در قرآن همه انسانها را به احسان همسایگان سفارش می‌کند و می‌فرماید: (و بالوالدین احسانا... الجار ذی القربی و الجار الجنب. و به پدر و مادر و... همسایه نزدیک و همسایه دور احسان کن) (نساء ۳۶)

در فصل اول این کتاب (کلیات) ابتدا به طرح موضوع پرداخته و اهمیت اخلاق همسایه داری را برای ما روشن می‌کند و سپس ما را با مفهوم اخلاق همسایه آپارتمان و محدوده همسایگی آشنا می‌دارد.

فصل دوم (اخلاق و حقوق همسایه داری در اسلام) اهمیت و جایگاه همسایه داری را در قرآن و روایات بررسی کرده است چنانچه امام علی (ع) در آخرین وصیتهای خود

اصول و فرهنگ مسئولیت پذیری

ما انسان‌ها از زمانی که به دنیا می‌آییم با مجموعه‌ای از حقوق و مسئولیت‌ها روبرو هستیم که این حقوق و مسئولیت‌ها می‌تواند مربوط به رابطه‌ی انسان‌ها با خداوند، انسان‌ها، محیط زیست و تمامی پدیده‌های پیرامون ما باشند. یکی از موضوعات ساده اما در عین حال مهم و اساسی زندگی هر فردی مسئولیت پذیری اوست. این خصلت نیز مانند تمام خصلت‌های انسانی دیگر در درون انسانها وجود دارد و همه‌ی ما بالفطره به دنبال قبول کردن مسئولیت‌های بزرگ و کوچک در سنوات مختلف زندگی خود هستیم. همه‌ی انسانها در طول عمر خود مسئولیتهای متفاوت و ریز و درشتی رو متقبل می‌شوند، جالب اینجاست که هر چه بزرگتر میشوند مسئولیت‌های بزرگتری را هم قبول می‌کنند. مسئولیت پذیری در اخلاق اداری، اصل مبنایی است، به گونه‌ای که هر نوع بی‌مسئولیتی به مفهوم بیرون شدن از مسیر درست و گام نهادن در کجی‌ها و ناراستی‌هاست. کمال آدمی به کمال مسئولیت پذیری اوست. هر چه کسی در مسئولیت پذیری سستی ورزد، تباهی در کارش بیشتر خواهد بود و هر چه کسی مسئولیت پذیری بیشتری داشته باشد، به کمال بیشتری از نظر اخلاق فردی و اخلاق اداری دست می‌یابد. امام علی (ع) حیطه مسئولیت پذیری را بسیار گسترده تعیین نموده و از کار گزاران و کارکنان خود خواسته است که نسبت به کلیه کارها و اقدامات و نیز روابط و مناسبات خود مسئولیت پذیر باشند: "از خدا بترسید در حق بندگانش و شهرهایش، زیرا شما مسئولید حتی در برابر سرزمینها و چارپایان".

اصل مسئولیت پذیری می‌آموزد که هر کس در هر مرتبه‌ای که باشد، نسبت به تمام امور و کارهای خود مسئول و پاسخگوست. هیچ مدیری نمی‌تواند هر گونه که خواست با مردم رفتار نماید و خود را نیز پاسخگو نداند. بر این مبنا کسی حق کمترین اهانت و بی‌احترامی به مردم را ندارد که افراد نسبت به نوع نگاه و بیان و رفتار خود مسئولند.

مسئولیت پذیری در نظام اسلامی در عین اینکه وجوه مردم سالار را نیز شامل می‌گردد اما به نحوی وثیق با اخلاق و معرفت اسلامی نیز در ارتباط است. یکی از مهمترین و محوری ترین مولفه‌های سیاست ورزی در جوامع دموکراتیک،

مسئولیت پذیری کارگزاران حکومتی و مسئولین اجرایی است بسیاری از آموزه‌های اسلامی و قرآنی ما مسلمانان نیز بر محوریت و اهمیت بحث پاسخگویی و مسئولیت پذیری به ویژه در امر حکومت تاکید دارند. کافی است نگاهی گذرا بر توصیه‌های حضرت علی (ع) به مالک اشتر در کتاب گرانسنگ نهج البلاغه بیندازیم تا اهمیت مسئولیت پذیری در سیاست را در آموزه‌های اسلامی دریابیم.

چنانچه عمیق و ژرف بنگریم، حتی می‌توان انقلاب شکوهمند اسلامی را که حرکتی در راستای تحقق آرمانهای علوی است را برآمده از روح مسئولیت پذیری در میان مردم انقلابی ایران دانست که جور و ستم حکومت فاسد پهلوی را تاب نیاوردند و هر کدام به عنوان یک مسلمان کوشیدند تا

معظم رهبری نیز بارها و بارها بر اهمیت این اصل اساسی در میان مسئولین اجرایی جمهوری اسلامی تاکید داشته‌اند. مسئولیت پذیری در نظام اسلامی نه فقط در قبال مردم که در قبال اسلام و انقلاب نیز هست. شجره تنومند آبروی انقلاب که خون گلگون جمعی از بهترین جوانان این مرز و بوم آن را سیراب کرده است، ارزشی فراتر از مقام و منصب این یا آن شخص دارد. این از ممیزات سیاست ورزی به سبک انقلاب اسلامی است که پذیرش مسئولیت در آن بیشتر از آنکه به معنای پیروزی در نبرد کسب قدرت در میان احزاب و بازبهای سیاسی باشد، امری در راستای خدمت به مردم و اسلام تلقی می‌شود و این از افتخارات انقلاب ماست.

در کل مسئولیت پذیر بودن باعث انجام بهتر و صحیح تر کارها میشود اشخاص وظیفه شناس به علت پاسخگو بودن

در مقابل کارهایشان قابل اعتماد ترند و این جلب اعتماد از زمینه‌های پیشرفت آنها به شمار می‌رود.

این ویژگی مهم روند پیشرفت‌های فردی و اجتماعی و تعاملات بین افراد را سرعت می‌بخشد و بر میزان اعتبار اجتماعی شخص می‌افزاید و به او احساس ارزشمند بودن و عزت نفس می‌دهد. زندگی با یک همسر وظیفه‌شناس و مسئولیت‌پذیر بسیار لذت‌بخش تر از زندگی با فردی بی‌مسئولیت و بی‌وجدان است.

متأسفانه به علت تغییر ساختار فرهنگی خانواده‌ها در جامعه ایرانی برخی از والدین، فرزندان خود را برای مسئولیت‌پذیری در زندگی تربیت نمی‌کنند و وقتی فرزندان آنها به سن ازدواج می‌رسند، به علت ترس از قبول وظایف راضی به ازدواج نمی‌شوند. یکی از دلایل بالا رفتن سن ازدواج، همین عدم مسئولیت‌پذیری جوانان می‌باشد. برخی از روانکاوان اعتقاد دارند مسئولیت‌پذیری

به مسئولیت دینی و میهنی خود در قبال حکومت جور عمل نمایند و در جهت ادای این مسئولیت حتی از جان خود نیز دریغ نورزیدند.

حفظ انقلاب بزرگ اسلامی که خود بر شالوده‌های مسئولیت‌پذیری دینی - میهنی مردم ایران بنا شده بود، به مسئولیت بزرگ تری تبدیل شد که عمل به آن به بهترین وجه در طی جنگ تحمیلی هشت ساله با رژیم عراق آشکار شد.

با این وصف می‌توان گفت نام انقلاب اسلامی ایران همواره با حس مسئولیت‌پذیری آن هم در سطحی بسیار متعالی تر از برداشت‌های متعارف غربی، چه در سطح مسئولان نظام و چه در میان مردم هوشیار ایران همراه بوده است. رفتار و گفتار امام راحل (ره) در همه مقاطع، چنانچه به درستی مورد ملاحظه قرار گیرد، سرشار از حس مسئولیت‌پذیری و مصداق بارز آن در این نظام است. مقام

خصیصه‌ای است که از یک تصمیم سرنوشت ساز در برهه‌ای از زندگی انسانها نشأت می‌گیرد. به بیان دیگر انسانها تحت تأثیر عوامل گوناگون اجتماعی و تربیتی مسئولیت پذیر می‌شوند و این ویژگی را در پروسه زندگی خود پاس می‌دارند و در محیط کار نیز مسئولیت پذیر خواهند بود. اما آنها که چنین مرحله‌ای را طی ننموده اند، همواره از زیر بار مسئولیت شانه خالی خواهند کرد.

امام علی (ع) حیطه مسئولیت پذیری را بسیار گسترده تعیین نموده و از کارگزاران و کارکنان خود خواسته است که نسبت به کلیه کارها و اقدامات و نیز روابط و مناسبات خود مسئولیت پذیر باشند: "از خدا بترسید در حق بندگانش و شهرهایش، زیرا شما مسئولید حتی در برابر سرزمینها و چارپایان"

ساختار شرکتها و سازمانها هم را باید به گونه‌ای طرح ریزی نمود که فقط کارکنان مسئولیت پذیر بتوانند به موقعیت‌های بالا مدیریتی دسترسی داشته باشند. زیرا این یک واقعیت انکارناپذیر است که مهارتهای مدیریتی و دانش آن را می‌توان در پروسه کار فرا گرفت، اما خصیصه مسئولیت پذیری به عنوان اساسی ترین عامل پیشرفت در کار، به آسانی در افراد به وجود نمی‌آید.

***اگر می‌خواهید در زندگی آینده خود فردی مسئولیت پذیر باشید بهتر است به این موارد توجه کنید:**
- سعی کنید همیشه در کارها اعتماد به نفس داشته باشید.
- همیشه آنچه در توان دارید برای انجام وظایف خود

به کار گیرید.
- با کمال شجاعت اشتباهات خود را بپذیرید.
- برای جبران شکست‌هایتان تلاش کنید.
- همیشه انتقاد پذیر باشید و ظرفیت شنیدن انتقاد را نیز داشته باشید.
- برای رسیدن به اهداف خود برنامه ریزی کنید.
- با وظیفه‌شناسی نشان دهید صلاحیت و شایستگی انجام کارهای محوله را دارید.
- قبل از انجام هر کار قدری تأمل داشته باشید و اندیشه کنید تا بتوانید بهترین نتیجه را در کوتاه‌ترین زمان کسب کنید.

* *

نتیجه این که:

در کل مسئولیت پذیری یعنی پاسخگو بودن در برابر خودمان، کسی یا چیزی.
یک فرد با اخلاق، مسئولیت کارها و پاسخگویی در برابر آنها را بر عهده می‌گیرد.
افرادی که مسئولیتی را قبول میکنند، کارهای خود را به موقع و با تمام تلاش انجام می‌دهند و در هر صورتی که در کار خود اشتباه کنند با تمام سعی خود، در اصلاح آن می‌کوشند.
مسئولیت پذیر بودن افراد جامعه، یکی از ویژگی‌های مثبت آن جامعه محسوب میشود که باعث موفقیت آن جامعه در عرصه‌های گوناگون می‌شود.

منابع:

۱-astanemehr

۲-نگرشی بر کتاب: دانستیهای زندگی آن چه همه باید بدانند

۳-tebyan.ir

آداب معاشرت در دنیای امروز از نگاه اسلام

زهره حبیب الهی - دانشجوی کارشناسی بهداشت حرفه ای

است که در این صورت هیچ چیز به سلامت نخواهد ماند و انسانیت انسان فرو می‌ریزد. بدیهی است این امر در امور اجتماعی از جایگاهی خطیر و ویژه برخوردار است چراکه وقتی انسان از محدوده فردی خارج می‌شود و در پیوند با دیگر انسانها قرار می‌گیرد و این پیوند صورتی اجتماعی پیدا می‌کند. حال آنکه اگر اخلاق نیک حاکم بر روابط انسانی نباشد، فاجعه چندین برابر می‌شود. به همین دلیل است که والاترین ملاک در هر سازمان متعلق بودن افراد به اخلاق انسانی است.

از منظر امیرمؤمنان علی علیه السلام آنچه مایه برتری آدمیان و سبب والایی ایشان است، کرامت‌های اخلاقی است و این کرامتها در اداره امور نقشی اساسی دارد. روایت شده که آن حضرت فرمودند: (علیکم بمکارم الاخلاق فانها رفعة) - بر شما باد به مکارم اخلاق که آن سبب والایی است -.

والایی مردمان و اعتبار آنان به مکارم اخلاق در ایشان است و کسانی که در جایگاه اداره امور قرار می‌گیرند، بیش از هر چیز به مکارم اخلاق و بزرگواریهای انسانی نیازمندند که روابط انسانها بدون کرامت‌های اخلاقی،

واژه "آداب معاشرت" که از دو واژه آداب (جمع ادب) به معنای حسن معاشرت و معاشرت نیز به معنای الفت، مصاحبت، همدمی، زندگانی با هم و نشست و برخاست ساخته شده و دارای اصول قابل توجهی است که اگر آنها را رعایت نکنیم، نمی‌توانیم در روابط مان با دیگران موفق باشیم چرا که این روزها آداب معاشرت در همه جا اعم از دانشگاه‌ها و پارک‌ها و مدرسه‌ها و . . به کار می‌آید پس لازم است تا در هنگام معاشرت با دیگران این اصول را بشناسیم و آنها را رعایت کنیم تا با برقراری ارتباط صحیح باعث تقویت قدرت ارتباط خود با هم نوعان و پویایی جامعه گردیم.

اگر اخلاق یا آداب معاشرت در زندگی انسان وجود و حضور داشته باشد آنگاه می‌توان به نتایج مطلوبی هم چون احساس رضایت مندی، خود شکوفایی و رضایت مردم و پیشرفت امور و در نتیجه موجب رضایت حق تعالی و بارش رحمت‌ها و برکت‌های او دست یافت. از طرفی، خطرناک‌ترین رویداد انسانی انحطاط و شکست اخلاقی

آثار و برکات بسیاری را برای شخص و جامعه به ارمغان آورد.

چگونه با دیگران معاشرت کنیم؟

• سلام و احوال پرسی

در سلام کردن پیش قدم باشید. (به ویژه افراد کوچک تر به بزرگ تر)

قبل از شروع صحبت با کسی، ابتدا سلام کنید. شایسته است وقتی بر جمعی وارد می شوید برای سلام کردن پیشقدم شوید.

احوال پرسی خود را از فاصله دور شروع کنید. کلمات احوال پرسی باید محترمانه و با فعل جمع به کار روند.

بهتر است هنگام احوال پرسی لبخند بر لب داشته باشید.

با آرامش و کلمات شمرده، احوال پرسی کنید. اگر کسی به احترام در مقابل شما برخاست، حتماً وی را به نشستن و راحت بودن دعوت کنید. (نه این که حرکت محترمانه‌ی وی را فراموش کنید و به دنبال احوال پرسی با بقیه یا کاری دیگر بروید)

• دست دادن

وقتی وارد جمعی می شوید، لازم نیست با همه دست بدهید.

با افرادی که صمیمی نیستید، دست دادن نباید خیلی سرد و نه خیلی محکم باشد، که باعث رنجش و درد شود.

وقتی کسی دست خویش را جهت احوال پرسی پیش می آورد، وی را معطل نگذارید. با نوک انگشتان دست ندهید.

• روبوسی:

در حضور دیگران (در مکان‌های رسمی و عمومی)، روبوسی به تعداد کم تر شایسته تر است.

از روبوسی خیلی تند و سریع خوداری کنید. برای روبوسی بهتر است فرد کوچک تر صبر کند تا بزرگ تر پیشقدم شود.

روبوسی با صدای بلند شایسته نیست.

• ملاقات و معرفی:

قبل از حضور در مکان‌های رسمی یا ملاقات مهم با دیگران، از این موارد استفاده نکنید: سیگار، سیر، پیاز، ادکلن‌های تند، لباس‌های بودار، و... که بوی آن‌ها باعث آزار دیگران می شود.

روابطی خشک و نادرست خواهد شد. به نقل از پیامبر اکرم (ص)، سودمندترین مردم کسی دانسته شده است که دیگران از دست و زبان او ایمن باشند. احساس امنیت روانی در تعاملات اجتماعی هدیه‌ای است که از دیگران دریافت می کنیم و در پرتو این احساس است که بستر مناسبی برای بروز توانمندی‌ها و ارضای نیازهای اجتماعی فراهم می گردد. نقطه شروع چنین احساسی و نیز شاخص‌های رفتاری آن متشکل از صدها و بلکه هزاران مهارت و ظرافت است که در بسیاری از موارد به صورت ناخودآگاه نقش خود را ایفا می کنند.

نابهنجاری‌های رفتاری در معاشرت

از آن جایی که هرگونه رفتار سالم و نادرست می تواند روند اجتماعی و معاشرتی را به هم بریزد و مسیر ارتباطی انسان‌ها را به انحراف کشاند، خداوند در بسیاری از آیات به نابهنجاری‌های رفتاری و اخلاقی اشاره کرده و آن را عامل مهمی در فروپاشی جامعه سالم و ایجاد بحران در روابط اجتماعی دانسته است. از این رو بسیاری از رفتارهای ناسالم و نابهنجار معرفی شده و به عنوان رفتارهای ناپسند از آنها پرهیز داده شده است.

از جمله مهم ترین نابهنجاری‌های رفتاری و اخلاقی می توان به اختلاف افکنی [۱]، آزار و اذیت دیگران با سخنان نسنجیده [۲]، استهزای دیگران [۳]، غیبت کردن [۴] و... اشاره کرد که می بایست از آنها اجتناب کرد تا شرایط برای معاشرت و روابط سالم اجتماعی میان افراد مختلف و اقشار گوناگون جامعه فراهم آید. هرگونه نابهنجاری می تواند روابط اجتماعی را خدشه دار سازد و معاشرت را غیرممکن و یا دشوار نماید.

رعایت هنجارهای رفتاری و اخلاقی در

معاشرت

مهمترین هنجارهایی که می بایست در معاشرت بدان اهتمام ورزید موارد زیر است: احترام به عقاید و مقدسات دیگران [۵]، رعایت انصاف در برخورد با مردم بدون در نظر گرفتن اعتقادات آنان [۶] و... می تواند مسیر درست را برای سلامت شخص و شخصیت و جامعه نشان دهد و جامعه ایمانی را منسجم و مستحکم تر سازد. به هر حال، از آیات قرآنی و آداب پیش گفته به خوبی به دست می آید که مراعات بسیاری از هنجارهای عرفی و شرعی و عقلی و پرهیز از نابهنجاری‌های سه گانه تا چه اندازه می تواند روابط اجتماعی را در مسیر سازنده قرار دهد و

در هنگام معرفی، شایسته است افراد پایین تر را (از لحاظ سنی یا شغلی) به افراد بالا تر معرفی کنید. در ملاقات رسمی با دوستان، در صورت لزوم، همراهان خویش را واضح و شمرده معرفی کنید. در معرفی یک فرد بیش از حد از وی تعریف و تمجید نکنید.

هنگامی که شمارا معرفی می کنند و نشسته اید، بهتر است بلند شوید یا نیم خیز شوید و به جلو خم شوید.

• به عنوان گوینده:

صحبت خود را با روی گشاده آغاز کنید. قبل از سخن گفتن فکر کنید و بهترین کلمات را بکار ببرید.

نیت خیر یا منظور مثبت خود را با مثبت ترین کلمات بیان کنید تا سوء برداشتی به وجود نیاید.

شایسته است همیشه مخاطب رسمی یا بزرگ تر از خود را با ضمیر شما و فعل جمع مورد خطاب قرار دهید.

• به عنوان مخاطب:

وقتی کسی در حال نقل قول است، شایسته نیست صحبت وی را کم ارزش جلوه دهید.

وقتی کسی با شما درد دل می کند، هرچند خودش مقصر باشد، سریعاً وی را محکوم نکنید.

وقتی کسی عصبانی است، وی را نصیحت یا سرزنش نکنید.

هنگامی که کسی در حال سخنرانی است، شایسته نیست مکرر به ساعتان نگاه کنید.

اگر خبر یا قضاوتی در باره کسی می شنوید بدون تحقیق نپذیرید.

وقتی کسی از شما انتقادی می کند، سریعاً مقابل وی موضع نگیرید.

• رفتن به مهمان:

قبل از رفتن به مهمانی، با میزبان تماس گرفته و با وی هماهنگی کنید.

با ظاهری آراسته و مناسب در مهمانی حاضر شوید.

از دخالت در مسایل خانوادگی میزبان پرهیزید.

در حضور دیگران، از دست پخت میزبان بدگویی نکنید

شایسته است خداحافظی با کم ترین سروصدا صورت گیرد و قبل از خروج از در منزل پایان پذیرد.

• میزبانی:

آمادگی مهمان ناخوانده را داشته باشید.

اگر کسی را دعوت می کنید از وی خوب پذیرایی کنید

در صورت اتفاق، خسارت های وارد شده توسط مهمان و کودکان را با روی گشاده، ناچیز جلوه دهید. از مهمان کارنکشید و هدیه او را به دیگران نبخشید.

• غذا خوردن:

از خوردن غذای داغ خوداری کنید و به غذا خوردن دیگران خیره نشوید.

اگر در ظرف خود سنگ ریزه و ... دیدید شایسته نیست، دیگران آگاه شوند.

غذا را به اندازه مصرف در بشقاب خود بکشید.

هنگامی که لقمه در دهان دارید صحبت نکنید.

نتیجه:

روابط و ارتباطات اجتماعی سالم، بنیاد جامعه را می سازد. روابط اجتماعی، افزون بر اینکه تاثیرات شگرفی بر روان شخص به جا می گذارد و روحیات وی را متاثر می کند، همچنین تاثیرات بسزایی نیز بر جامعه به جا می گذارد. هرچه شخصیت فرد قوی و استوارتر باشد، تاثیرات وی بر جامعه بیشتر خواهد بود. کاهش یا افزایش دایره نفوذ هر کسی بر جامعه ارتباط تنگاتنگی باخصوصیات و صفات وی دارد. البته در این میان نمی توان از آداب معاشرت غافل ماند؛ زیرا محافظت و صیانت بر آداب و رسوم اجتماعی می تواند دایره نفوذ اجتماعی شخص را افزایش دهد و تقویت نماید. بر این اساس، هر انسانی به ویژه مومن می بایست به این آداب توجه کند و از آن برای افزایش دایره نفوذ و تاثیرگذاری بر جامعه در راستای رهایی خود از خسران و زیان مبین و ظهور در نقش ربوبیت بهره گیرد

منابع:

۱. آل عمران ۱۰۳ نساء ۳۵ انفال ۱ و ۴۶)

۲. (بقره ۲۶۳ و ۲۶۴ آل عمران ۱۸۶)

۳. (بقره ۱۴ و ۱۵ مائده ۵۷)

۴. (حجرات ۱۲)

۵. (انعام ۱۰۸)

۶. (آل عمران ۷۵)

۷. (لقمان ۱۹ حجرات ۳ و ۲)

یارب

یارب ز شراب عشق سرمستم کن
وز عشق خودت نیست کن و هستم کن
از هر چه بجز عشق خودت تهی دستم کن
یکبار ره بید عشق پابستم کن
نی از تو حیات جاودان می خواهیم
نی عیش و ستم جهان می خواهیم
نی کام دل و راحت جان می خواهیم
هر چه خیر رضای توست آن می خواهیم...